

**Bendrai finansuoja
Europos Sąjunga**

**Kaišiadorių miesto
2024 - 2029 m.
vietos plėtros strategija**

Kaišiadorys, 2023 m.

TURINYS

1. ĮVADAS	3
2. VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOS ĮGYVENDINIMO TERITORIJA IR GYVENTOJŲ, KURIEMS TAIKOMA VIETOS PLĖTROS STRATEGIJA, APIBRĖŽTIS	6
3. TERITORIJOS, KURIAI RENGIAMA VIETOS PLĖTROS STRATEGIJA, ANALIZĖ	11
4. VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOS TIKSLAI, UŽDAVINIAI IR JŲ ĮGYVENDINIMO STEBĖSENOS RODIKLIAI, ĮSKAITANT IŠMATUOJAMAS REZULTATO SIEKTINAS REIKŠMES	35
5. KAIŠIADORIŲ MIESTO 2024-2029 M. VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOS FINANSINIS VEIKSMŲ PLANAS	40
6. GYVENAMOSIOS VIETOVĖS BENDRUOMENĖS DALYVAVIMO RENGIANT STRATEGIJĄ EIGA	49
7. VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOS VALDYMO, STEBĖSENOS IR VERTINIMO TVARKA	50
8. PRIEDAI	

ĮVADAS

Kaišiadorių miesto vietos veiklos grupė buvo įsteigta 2015 m. VVG misija - spręsti Kaišiadorių miesto socialinės atskirties, nedarbo mažinimo problemas, didinti bendruomenių socialinę integraciją, pasitelkiant bendruomenių, nevyriausybinių organizacijų, verslo ir vietos valdžios ryšius. Miesto vietos veiklos grupės tikslas atitinka 2021-2027 metų investicijų programos uždavinio „Skatinti aktyvią įtrauktį, siekiant propaguoti lygias galimybes ir aktyvų dalyvavimą, ir gerinti įsidarbinamumą ir uždavinio „Didinant socialinę ir ekonominę marginalizuotų bendruomenių, migrantų ir nepalankias sąlygas turinčių grupių integraciją įgyvendinant integruotas priemones, įskaitant aprūpinimą būstu ir socialinių paslaugų teikimą“ nuostatas. Kaišiadorių miesto vietos veiklos grupė sujungdama skirtingus sektorius prisidės prie neigiamų Kaišiadorių miesto socialinių ir ekonominių tendencijų mažėjimo.

Kaišiadorių vietos veiklos grupės nariais yra Kaišiadorių mieste veiklą vykduojantys trijų šalių partneriai:

1. Bendruomeninės organizacijos ir kitos nevyriausybines organizacijos:

Kaišiadorių miesto centro bendruomenė;

Kaišiadorių krašto neįgaliųjų sąjunga;

2. Asocijuotos verslo struktūros ir įmonės:

UAB „Po vežimu“;

UAB „UnaVita“;

VšĮ Moters sveikatos centras;

Kaišiadorių smulkaus ir vidutinio verslo asociacija.

3. Vietos valdžios atstovas:

Kaišiadorių rajono savivaldybės taryba.

Kaišiadorių vietos veiklos grupės valdybos nariai:

1. Dainius Tamulevičius - vietos valdžios atstovas;

2. Rojus Šadurskas - vietos valdžios atstovas;

3. Ligita Pūrienė – vietos valdžios atstovė;

4. Gražina Škimelienė – vietos valdžios atstovė;

5. Mindaugas Radvila – verslo atstovas;

6. Mindaugas Vaicekauskas – verslo atstovas;

7. Aistė Kalinauskienė – verslo atstovė;

8. Rita Gliaudelienė – verslo atstovė;

9. Eglė Grendienė – NVO atstovė;

10. Neringa Žigutienė – NVO atstovė;

11. Virginija Paškevičienė – NVO atstovė;

12. Tomas Subačius – NVO atstovas.

Partneriams atstovauja vienodas skaičius valdybos narių ir tokiu būdu užtikrinama, kad priimant sprendimus ne mažiau kaip 50 proc. balsų teks partneriams, kurie nėra viešosios valdžios institucijos. Kaišiadorių VVG valdybos narys Tomas Subačius yra jaunesnis nei 29 metai. Užtikrinamas lyčių lygybės principas - nei vienos lyties valdybos narių nėra daugiau nei 60 proc.

Asociacijos pirmininkė – Viktorija Kanapinskaitė, kuri asociacijai vadovauja nuo 2023 metų. Viktorija Kanapinskaitė 2020 metais įgijo turizmo ir sporto vadybos magistro laipsnį Lietuvos sporto universitete, turi patirties rengiant ir įgyvendinant projektus, susijusius su Europos Sąjungos struktūrinių fondų parama. Nuo 2018 iki 2020 metų buvo projekto „Profesionalios savanorystės skatinimas Kauno regione“ Nr. 08.3.2-ESFA-K-415-01-0190 koordinatorė. Dirbdama Kaišiadorių turizmo ir verslo informacijos centre koordinavo ES lėšomis finansuojamą projektą „Palaimintojo Teofiliaus Matulionio kelias“. Taip pat dalyvavo rengiant ir įgyvendinant strateginio planavimo dokumentus, susijusius su ES struktūrinių fondų ir kitos finansinės paramos valdymu ir panaudojimu, nes savanoriavo nacionalinėje savanoriškoje gelbėjimo tarnyboje „Voluntarius Lt“.

Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministras 2016 m. liepos 20 d. įsakymu Nr. 1V-505 „Dėl siūlomų atrinkti ir finansuoti pagal 2014-2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos 8 prioriteto „Socialinės įtraukties didinimas ir kova su skurdu“ priemonės Nr.08.6.1-ESFA-T-910 „Vietos plėtros strategijų įgyvendinimo administravimas“ ir Nr. 08.6.1-ESFA-V-911 „Vietos plėtros strategijų įgyvendinimas“ vietos plėtros strategijų sąrašo sudarymo“ Kaišiadorių miesto vietos veiklos grupės vietos plėtros strategijai įgyvendinti skyrė iki 564244,05 eurų. Strategijos lėšomis buvo finansuota 12 projektų. Rengiant Kaišiadorių miesto vietos plėtros strategiją 2024-2029 metams buvo atsižvelgta ne tik į miesto VVG, bet ir į pareiškėjų sukauptą patirtį įgyvendinant miesto plėtros strategiją iki 2020 m.

Kaišiadorių miesto vietos plėtros strategija 2024-2029 m. parengta įgyvendinant projektą „Kaišiadorių miesto vietos veiklos grupės plėtros strategijos parengimas“. Gauta finansinė parama leido užtikrinti aktyvų bendruomenių, nevyriausybinų organizacijų, verslo ir vietos valdžios atstovų įtraukimą į strategijos rengimą. Skirtingų interesų ir sektorių atstovų dalyvavimas rengiant strategiją užtikrino principo „iš apačios į viršų“ įgyvendinimą, atskleidė aktualių socialinių problemų spektrą bei kokybišką diskusiją dėl problemų sprendimo būdų. Tai leido suplanuoti veiksmus, skirtus socialinei atskirčiai mažinti, neaktyvių gyventojų užimtumui didinti, verslumo gebėjimams ugdyti. Parengta strategija pasižymi integruotumu ir novatoriškumu, nes siekiama apimti keletą veiklos sektorių, pasitelkti kitų organizacijų gerąją patirtį.

Strategija atitinka horizontaliuosius principus: darnaus vystymosi, įskaitant reikšmingos žalos nedarymo principą; lygių galimybių (ypač moterų ekonominio įgalinimo), nediskriminavimo (dėl lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, etninės priklausomybės, religijos, negalios (judėjimo, regos, klausos ir kt.) ar kt.), įskaitant prieinamumo visiems (paslaugų, infrastruktūros, fizinės ar e. aplinkos sprendimai, informacijos prieinamumo ir pan.) užtikrinimą. Konsultacijos su Kaišiadorių miesto bendruomene ir kiti strategijos rengimo renginiai vyko patalpose, pritaikytose judėjimo, regos ar kitą negalią turintiems asmenims (netoli nuo įėjimo į objektą įrengtos asmenims, turintiems negalią, skirtos automobilių stovėjimo vietos, užtikrintos galimybės asmenims, judantiems vežimėliu, be kliūčių savarankiškai patekti į objektą, nevaržomai judėti objekto patalpų viduje, naudotis liftu ar keltuvu, naudotis pritaikyta konferencijų sale ir joje esančia įranga (nefiksuotos kėdės, mobilieji mikrofonai, prieinama pakyla kalboms sakyti) bei sanitarinėmis patalpomis (judėjimui vežimėliu pritaikyta erdvė, prieinamame aukštyje įrengta kriauklė, veidrodis, higienos priemonės), tinkamai pažymėti pastate esantys permatomi objektai (durys), laiptai ir kitos kliūtys aklųjų ir silpnaregių asmenų judėjimui). Strategijos rengimo informacija pateikiama ir viešinama www.kaisiadoriumiestovvg.lt svetainėje, kuri yra pritaikyta neįgaliesiems. Informacija apie strategijos renginius platinama ir specifinius poreikius turinčioms tikslinėms grupėms (asmenims su regėjimo sutrikimais, gestų kalbos vartotojams, asmenims su disleksijos sutrikimais, žemesnio išsilavinimo ar ilgą laiką socialinėje atskirtyje buvusiems asmenims, senyvo amžiaus bei mažiau

lietuvių kalbą suprantantiems asmenims) lengvai suprantama (lengvai skaitoma) kalba ir šriftu, vadovaujantis universalios dizaino principu, kviečiant ir registruojant į renginius buvo identifikuojami specialieji dalyvių poreikiai. Taip pat atsižvelgta į Jungtinių Tautų neįgaliųjų teisių konvencijos nuostatas.

Strategija parengta pagal miesto gyventojų išsakytus poreikius ir siūlomas įgyvendinti iniciatyvas. Visuose strategijos rengimo etapuose – nuo jos inicijavimo ir galutinio dokumento viešo pristatymo vyko įvairios konsultacijos (elektroninės apklausos, susitikimai su fokus grupėmis, renginiai) su Kaišiadorių miesto gyventojais, nevyriausybėmis organizacijomis, verslo subjektais. Strategija nepažeidžia Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos pagrindinių teisių: orumo; asmenų, privataus ir šeimos gyvenimo, sąžinės ir saviraiškos laisvės; asmens duomenų; prieglobsčio ir apsaugos perkėlimo, išsiuntimo ar išdavimo atvejų; teisių į nuosavybę ir teisių užsiimti verslu; lyčių lygybės, vienodo požiūrio ir lygių galimybių, nediskriminavimo ir neįgaliųjų teisių; vaiko teisių; gero administravimo, veiksmingo teisinės gynybos, teisingumo; solidarumo ir darbuotojų teisių; aplinkos apsaugos.

Mūsų nuomone, ši strategija padidins visuomenės gebėjimus dalyvauti viešojo valdymo sprendimų rengimo ir priėmimo procese.

Šios strategijos tikslas - **skatinti paslaugų, atitinkančių socialiai pažeidžiamų gyventojų poreikius, plėtrą bei siekti didinti socialinę įtrauktį ir kokybišką gyvenimą, patrauklumą gyventi ir dirbti Kaišiadorių mieste**. Tikslu bus siekiama įgyvendinant tokius uždavinius:

1. Mažinti Kaišiadorių miesto gyventojų socialinę atskirtį sukuriant paslaugas ir įtraukiant į veiklas.

2. Stiprinti verslumo kompetencijas ir įsitraukimą į darbo rinką, skatinti socialinių verslų bei turizmo paslaugų kūrimą Kaišiadorių mieste.

3. Ugdyti Kaišiadorių miesto gyventojų pilietiškumo kompetencijas, pasirengimą ekstremalioms situacijoms, savanorystę.

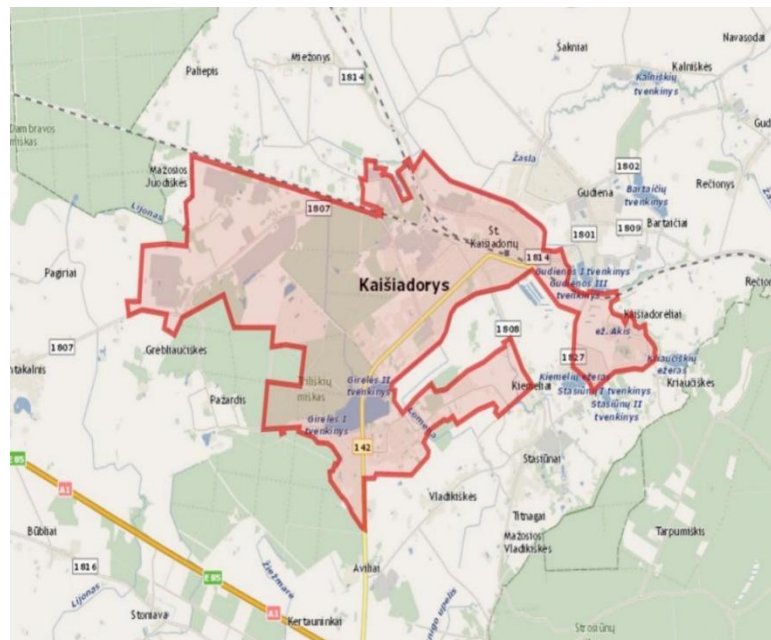
Įgyvendinant strategiją bus siekiama bendradarbiavimo turizmo srityje su Kėdainių miesto vietos veiklos grupe bei socialinėje srityje su Varėnos miesto vietos veiklos grupe.

1. VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOS ĮGYVENDINIMO TERITORIJA IR GYVENTOJŲ, KURIEMS TAIKOMA VIETOS PLĖTROS STRATEGIJA, APIBRĖŽTIS

1.1. TERITORIJA

Kaišiadorių r. savivaldybė yra beveik pačiame Lietuvos centre: 68,4 km nuo Vilniaus ir 45,5 km nuo Kauno. Didmiesčius jungia per Kaišiadorių rajoną einanti tarptautinė automobilių bei geležinkelio magistralė Vilnius – Klaipėda. Teritorija ribojasi su Jonavos r., Kauno r., Kauno m., Prienų r., Elektrėnų bei Širvintų r. savivaldybėmis. Iki tarptautinio Vilniaus oro uosto yra 70 km, iki tarptautinio Karmėlavos oro uosto – tik 40 kilometrų. (S1)

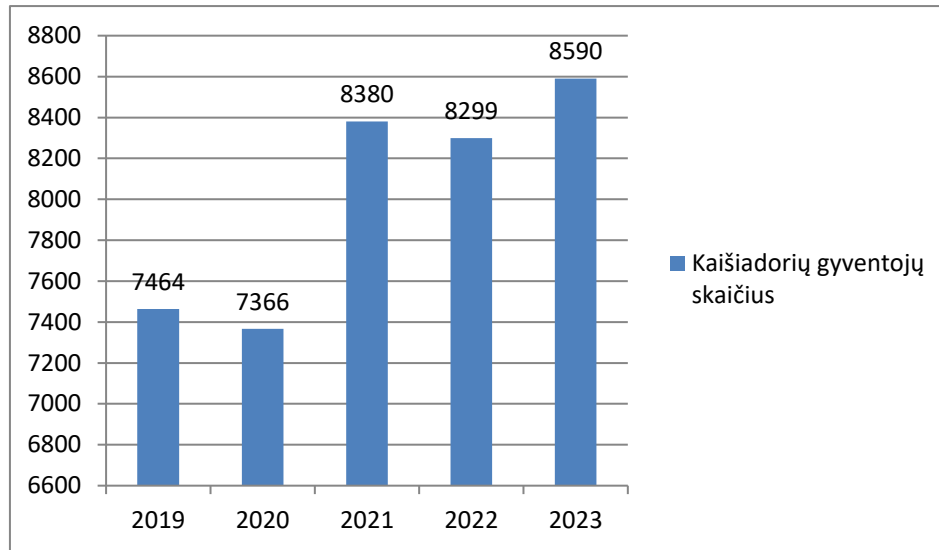
Savivaldybės teritorijos plotas, neeliminuojant Kaišiadorių miesto, 2014 metais - 1,087 km². Kaišiadorys – savivaldybės centras, kurio plotas 1504,72 ha. Miesto ribos sutampa su Kaišiadorių miesto seniūnijos ribomis. Vietos plėtros strategijos teritorija – Kaišiadorių miesto teritorija.

1 pav. Kaišiadorių miesto ribos

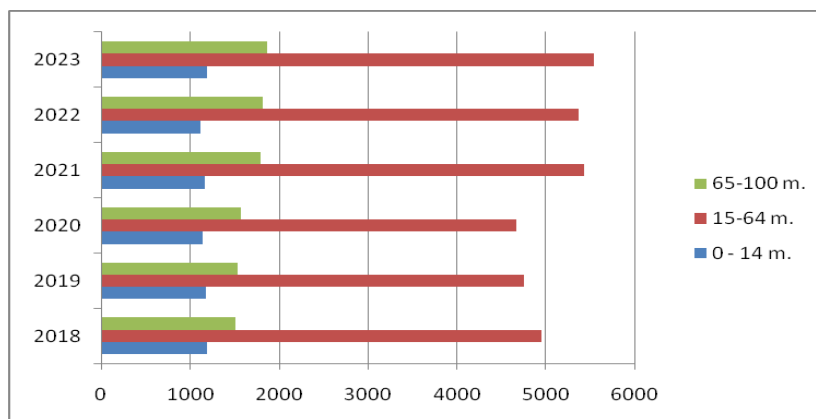
1.2. GYVENTOJAI

Kaišiadorių miesto gyventojų skaičius 2023 metų pradžioje buvo 8590 gyventojų, kas sudaro 29,28 proc. visų savivaldybės gyventojų. Visoje savivaldybėje gyventojų skaičius siekė 29658. [LR statistikos departamento duomenys.] Palyginti su 2019 metais, gyventojų skaičius didėjo nuo 7464 iki 8590. (S4) Visoje Kauno apskrityje – bendras gyventojų skaičius didėjo 3,4 proc. Kaišiadorių mieste šio skaičiaus didėjimas ženklus – siekia 15 proc. Itin ženklus pokytis įvyko 2021 metais. Iš dalies tai galima sieti su COVID-19 pandemija, dėl kurios emigravę gyventojai grįžo į savo gimtąjį kraštą. 2022 metais skaičius vėl sumažėjo, bet 2023 metų pradžiai matomas augimo pokytis.

2 pav. Kaišiadorių miesto gyventojų skaičius[LR statistikos departamentas.].

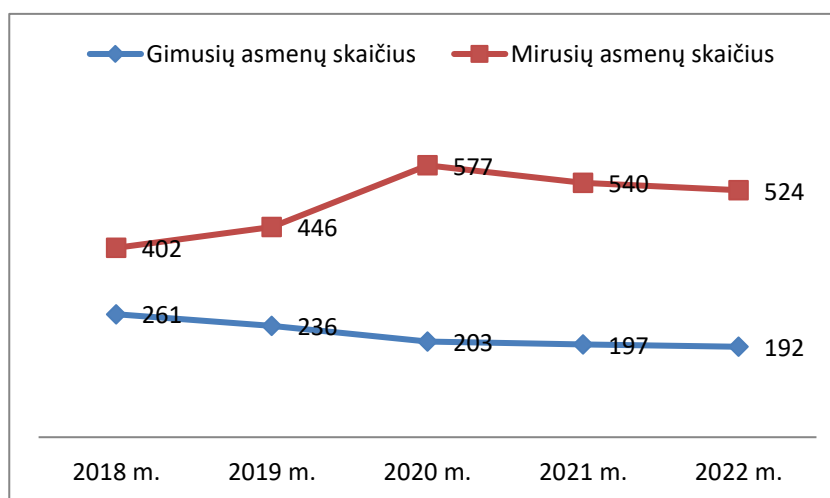
Gyventojų sudėtis. 2023 metų pradžioje Kaišiadorių mieste gyveno 1182 vaikai (arba 13,76 proc.), 5539 darbingo amžiaus asmenys (arba 64,48 proc.) ir 1869 pensinio amžiaus gyventojai (arba 21,76 proc.) 2021 m. duomenimis vaikų skaičiaus dalis Kaišiadorių mieste sudarė 13,83 proc., darbingo amžiaus žmonių – 64,84 proc., pensinio amžiaus gyventojų dalis – 21,32 proc. Dviejų metų laikotarpyje pokyčiai nėra labai ženkliūs, bet akivaizdu, kad ilguoju laikotarpiu pensinio amžiaus gyventojų dalis didės. Pagyvenusių (65 metų ir vyresnio amžiaus) žmonių skaičius 2023 metais, tenkantis šimtui vaikų iki 15 metų amžiaus visos savivaldybės mastu yra 156. Lyginti su 2019 metais šis skaičius padidėjo nuo 146 iki 159. **(S10)** Kaišiadoryse vyksta senėjimo procesas, kas atspindi demografinius pokyčius tiek Lietuvoje, tiek visame pasaulyje.[LR statistikos departamentas.] Tai taip pat atskleidžia būtinybę suteikti daugiau galimybių jaunimui siekiant pritraukti jį likti Kaišiadorių mieste. Patrauklios galimybės ugdyti socialinius ir asmeninius įgūdžius, kurti ir vystyti verslą gali pritraukti jaunimą likti šiame krašte. Tai itin svarbu esant senėjimo faktoriui, siekiant miesto ekonominio gyvybingumo. Kita tendencija byloja, kad vyresnio amžiaus gyventojų skaičiaus augimas byloja, kad ilgalaikės priežiūros sektorius ateityje bus vienas iš pagrindinių naujų darbo vietų kūrėjų. Jau ir dabar šis sektorius yra įvardijamas kaip svarbus užimtumo šaltinis, nes jis apima 130,2 mln. darbo vietų visame pasaulyje, tai sudaro 3,9 % viso pasaulio užimtumo [https://www.lmaleidykla.lt/ojs/index.php/filosofija-sociologija/article/download/4411/3542?inline=1#fn_1a] Remiantis Eurostato (Eurostat 2020) duomenimis, užimtųjų skaičius žmonių sveikatos priežiūros ir socialinio darbo sektoriuje per pastaruosius dešimt metų Lietuvoje padidėjo 10 proc., o ES-28 – 15 proc.

3 pav. Nuolatinis gyventojų skaičius pagal amžiaus grupes Kaišiadorių mieste[LR statistikos departamentas.]

Neigiamą natūralią gyventojų kaitą liudija ir Civilinės metrikacijos duomenys. Mirštamumo skaičiai itin išaugo, galimai įtakojami COVID-19 pandemijos suvaržymų, atidėtų vizitų pas gydytojus bei pačios pandemijos sukeltų komplikacijų. Kaip teigiama Kaišiadorių visuomenės sveikatos biuro ataskaitoje, aukšti mirčių nuo lėtinių neinfekcinių ligų skaičiai: širdies kraujagyslių ligų, gimdos kaklelio piktybinių navikų. Visoje Lietuvoje 2021 m. nuo kraujotakos sistemos ligų mirė daugiau kaip pusė, t. y. 52,7 proc. visų mirusiųjų, nuo piktybinių navikų – 18,9, dėl išorinių mirties priežasčių – 5,8 proc., 2020 m. – atitinkamai 52,7 proc., 18,9 ir 5,8 proc. Rodikliai rodo nepakankamą būtinų priemonių, skirtų profilaktinių programų efektyvumui didinti, naudojamą Kaišiadorių r. sav. Prevencinių programų prieinamumui įtakos turėjo 2020 m. paskelbta COVID-19 pandemija Lietuvoje, kuri apribojo ambulatorinių paslaugų teikimą gyventojams.

Bendras gimstamumo rodiklis 1000 gyventojų Lietuvoje mažėjo: 2018 m. – 10; 2019 m. – 9,8; 2020 m. – 9,0, 2021 m. – 8,3; 2022 m. – 7,7. Vertinant natūralią gyventojų kaitą – skaičiai visais metais neigiami: 2018 m. – (-11 425); 2019 m. – (-10 888); 2020 m. – (-18 403); 2021 m. – (-24 416); 2022 m. – (-18 368)[LR statistikos departamentas.].

4.

4 pav. Gimusių ir mirusių asmenų skaičius Kaišiadorių r. savivaldybėje[Civilinės metrikacijos duomenys].

Nors statistiniai duomenys rodo neigiamą gimstamumo rodiklį, gyventojų skaičius mieste augo. Galima daryti išvadas, kad tam turėjo įtakos teigiami migracijos rodikliai, apie kuriuos pateikta informacija skyriuje "Teritorijos analizė". Atvykstančiųjų skaičiaus didėjimą lėmė COVID-19 pandemija, sugrąžinusi į Lietuvą emigravusius gyventojus. Didelė dalis šių žmonių liko dėl augančio darbo užmokesčio Lietuvoje, įvertinus tai, kad čia galima gyventi ir uždirbti nepaliekant šeimos. Kita priežastis, įtakojusi padidėjusį gyventojų skaičių - 2022 metų karo Ukrainoje pasekmė.

2. TERITORIJOS, KURIAI RENGIAMA VIETOS PLĖTROS STRATEGIJA, ANALIZĖ

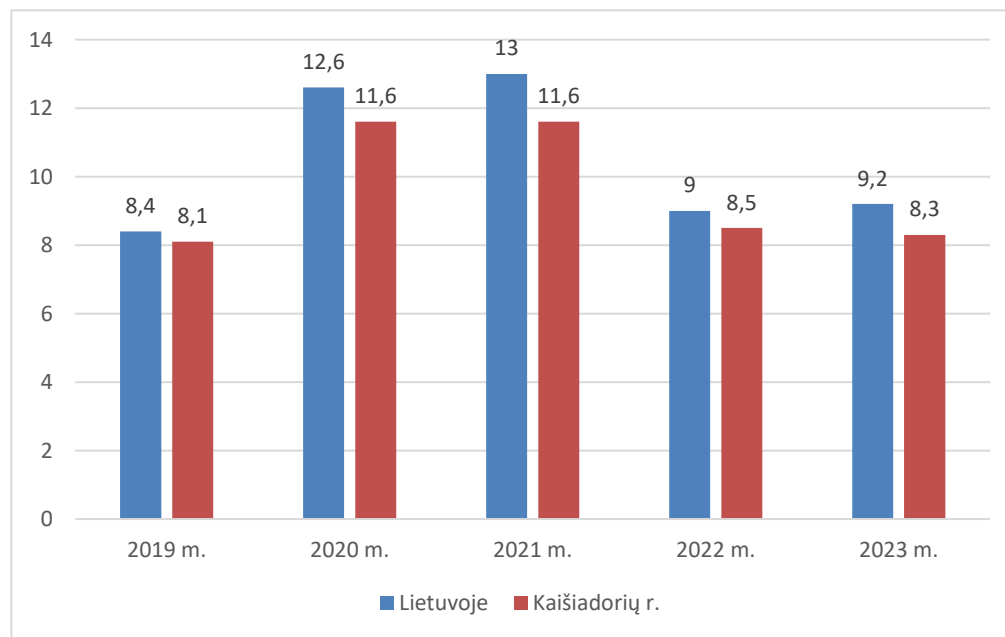
2.1. POREIKIŲ IR GALIMYBIŲ ANALIZĖ

Kaišiadorių miesto vietos veiklos grupės vietos plėtros strategija bus įgyvendinama Kaišiadorių mieste. **Tikslinės gyventojų grupės**, į kurias orientuota vietos plėtros strategija yra šios:

- Socialiai pažeidžiami ir socialinės rizikos Kaišiadorių miesto gyventojai;*
- Bedarbiai ir ekonomiškai neaktyvūs asmenys, gyvenantys Kaišiadorių mieste;*
- Neįgalieji Kaišiadorių miesto gyventojai;*
- Pensinio amžiaus Kaišiadorių miesto gyventojai;*
- Asmenys besiruošiantys išeiti ar išėję iš įkalinimo įstaigų;*
- Verslą pradedantys Kaišiadorių miesto gyventojai;*
- Nedirbantis, nestudijuojantis ir nesimokantis jaunimas.*

Tikslinės grupės pasirinktos išanalizavus gyventojų užimtumo tendencijas, migracijos rodiklius, regiono socialinę situaciją, verslumo lygį, turizmo išteklius, gyvenamųjų būstų esamą situaciją ir perspektyvas. Žemiau pateikta analizė leidžia daryti išvadas, pagal kurias sudaryta stiprybių, silpnybių galimybių ir grėsmių analizė.

Teritorijos gyventojų užimtumo duomenys. Lietuvos užimtumo tarnybos duomenimis, 2022 m. vidutinis bedarbių procentas nuo darbingo amžiaus žmonių buvo 8,5 proc. (2021 m. – 11,6, 2020 m. – 11,6, 2019 m. – 8,1 proc. (Lietuvoje 2021 m. – 13 proc., 2020 m. – 12,6 proc.)). Kaišiadorių rajono savivaldybės užimtumo tendencijos geresnės palyginti su Lietuvos mastu, informacija pateikta 5 paveikslėlyje. (S6).

5 pav. Vidutinis metinis bedarbių skaičius nuo DAG, proc. [Užimtumo tarnybos duomenys.]

Vidutinis metinis jaunų bedarbių (16-29 m. amžiaus) procentas savivaldybėje 2023 m. pradžioje sudarė 5,9 proc. Palyginti su 2022 metais šis procentas padidėjo 1,1 proc. Ši tendencija išlieka visoje Lietuvoje ir tai siejama su sulėtėjusiu ekonomikos augimu. Lietuvoje 2021 m. antrą ketvirtį nedirbančio jaunimo bedarbių skaičiuje procentas buvo 12,7, 2022 m. II ketvirtį - 7 proc., 2023 m. pirmą ketvirtį - 10 proc. 2021 m. pirmą ketvirtį Lietuvoje vyresnių nei 50 metų bedarbių skaičius mažėja: 2019 m. buvo 718, 2020 m. – 939, 2021 m. – 952, 2022 m. – 808, 2023 m. – 728 asmenys. **(S6)** Sumažėjo ilgai darbo neturinčio jaunimo procentas bendrame bedarbių skaičiuje.

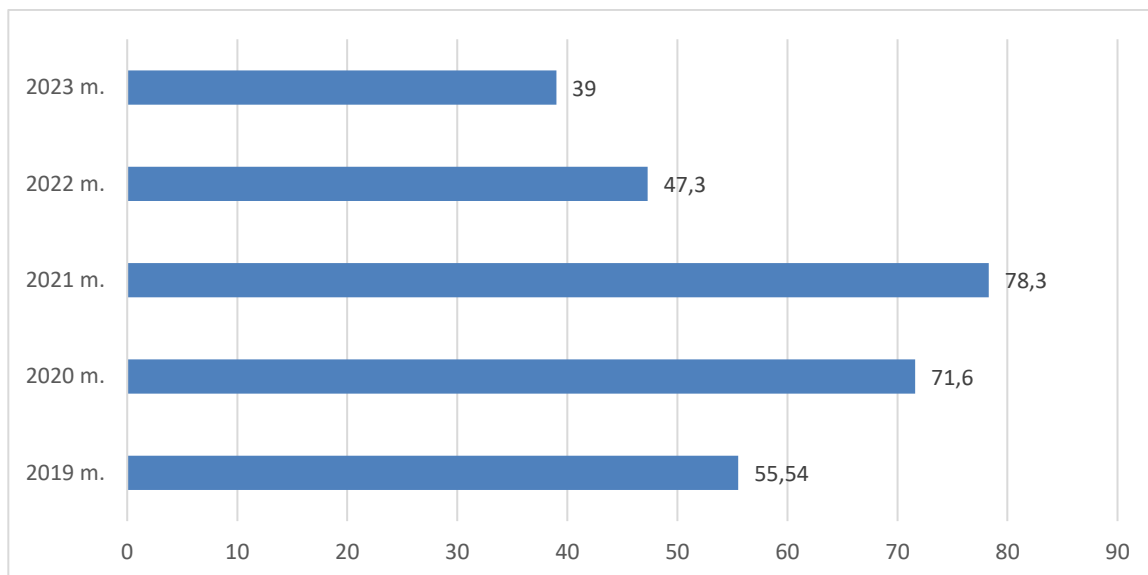
Pasak Užimtumo tarnybos, tam įtakos turėjo ne tik išaugę remiamo užimtumo mastai ir darbo neturėjusių grįžimas į darbo rinką, bet ir LR Užimtumo įstatymų pakeitimai, kurie sąlygojo naujo – besirengiančio darbo rinkai asmens – statuso atsiradimą bei įgalino efektyvesnių sprendimų šalinant kliūtis tokių asmenų užimtumui paiešką. Vis tik jaunimo nenoras dirbti, motyvacijos stoka yra pagrindinės jaunimo užimtumo problemos, ypač išryškėjusios po karantino laikotarpio COVID-19 pandemijos metu. **(S12)**

Pasak Užimtumo tarnybos, tam įtakos turėjo ne tik išaugę remiamo užimtumo mastai ir darbo neturėjusių grįžimas į darbo rinką, bet ir LR Užimtumo įstatymų pakeitimai, kurie sąlygojo naujo – besirengiančio darbo rinkai asmens – statuso atsiradimą bei įgalino efektyvesnių sprendimų šalinant kliūtis tokių asmenų užimtumui paiešką. Vis tik jaunimo nenoras dirbti, motyvacijos stoka yra pagrindinės jaunimo užimtumo problemos, ypač išryškėjusios po karantino laikotarpio COVID-19 pandemijos metu. **(S12)**

Vis tik situacija darbo rinkoje išlieka dviprasmiška: vienuose sektoriuose yra didelis darbuotojų trūkumas, kiti sektoriai turi darbuotojų perteklių. Didžiausias darbuotojų trūkumas įvardijamas žemės ūkio, apgyvendinimo, maitinimo, administracinę ir aptarnavimo veiklą vykdančiose įmonėse, viešojo valdymo, švietimo, žmonių sveikatos priežiūros ir socialinio darbo, elektros, dujų ir garo tiekimo sektoriuose.

2023 m. atlikta darbdavių apklausa [<https://heyzine.com/flip-book/5e915fe5c7.html#page/1>] rodo, kad darbdaviai įvardija 3 pagrindines darbuotojų trūkumą sąlygojančias priežastis: darbo ieškančių asmenų motyvacijos, kvalifikacijos stoka ir dideliūs lūkesčiai dėl atlygio. 2022 m. Lietuvos darbdaviai įvardijo kaip pagrindinę darbuotojų trūkumo priežastį - nepakankamą darbuotojų motyvaciją - 57,2 proc. paslaugų sektoriuje; 58,2 proc. - pramonės sektoriuje; 59,1 proc. - statybos sektoriuje; 71,1 proc. - žemės ūkio sektoriuje. **(S12)**

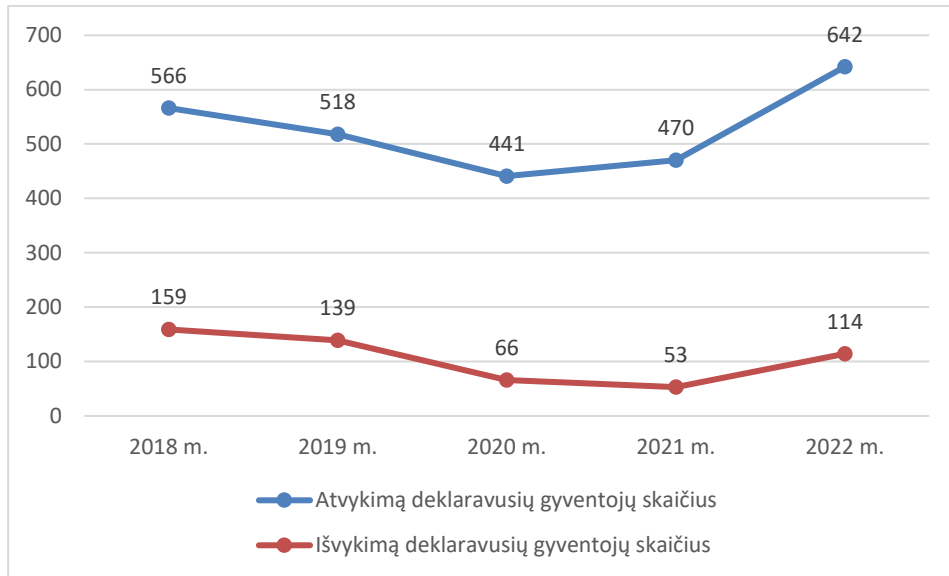
Prasidedant 2023 metais optimizmo darbo rinkoje buvo daug, tačiau dėl tokių veiksnių kaip aukštų energijos sąnaudų išsilaikymas, tolesnis žaliavų brangimas, minimalaus darbo užmokesčio didėjimas, pardavimų vidaus rinkoje mažėjimas - mažėja ir laisvų darbo vietų skaičius rajone. Tačiau, nors ir toliau išlieka 2022 metų nerimas dėl geopolitinės įtampos, Rusijos karo Ukrainoje, įvestų sankcijų, infliacijos ir mažėjančių skolinimosi galimybių, 34,3 proc. Lietuvos darbdavių planuoja naujas darbo vietas 2023 metais. [<https://heyzine.com/flip-book/5e915fe5c7.html#page/28>]. Darbo rinkos svyravimai išlieka dviprasmiškai vertinami.

6 pav. Vidutinis metinis laisvų darbo vietų skaičius metų pabaigoje [Užimtumo tarnybos duomenys.].

Jei ekonominė situacija taps sudėtingesnė ir ekonomikos augimas ženkliai mažės, tikėtina, kad grįžimo į darbo rinką po registruoto nedarbo trukmė ilgės, o ilgalaikių bedarbių skaičius ūgtelės. 2022 m. liepos 1 d. įsigaliojus Užimtumo įstatymo nuostatoms, darbo neturintys asmenys pradėti profiliuoti pagal pasirengimą darbo rinkai ir kliūtis, kurios trukdo siekti darbo užimtumo. Tokiems asmenims gali būti suteikiamas darbo rinkai besirengiančio asmens statusas. Jiems teikiamos kompleksinės paslaugos įtraukiant kitus socialinius partnerius. Užimtumo tarnybos duomenimis 2023 m. pradžioje Kaišiadorių r. savivaldybėje šį statusą turintys asmenys sudarė 13,4 proc. visų bedarbių. (S12) Tuo tarpu Kauno m. šis skaičius sudaro tik 4,4 proc. visų bedarbių, Jonavos r. - 9,2 proc., Kėdainių r. – 10,5 proc. Tikėtina, kad esant Kaišiadorių r. savivaldybės, Užimtumo tarnybos bei socialinių partnerių bendradarbiavimui užimtumas didės. Siekiant ilgalaikio laikotarpio rezultatų – darbingo amžiaus žmonių ir vaikų skaičiaus augimo, būtina spręsti užimtumo, naujų darbo vietų kūrimo problemas, skatinti motyvaciją, didinti žmonių įsidarbinamumo galimybes ir socialinę gerovę.

Migracijos rodikliai. Fiksuoti migracijos rodikliai rodo, kad pastaraisiais 2020-2022 metais šalies migracijos rodikliai teigiami – atvykstančių skaičius viršija išvykstančių skaičių. Jei 2019 metais atvyko 20 412 LR piliečių, išvyko – 24 510, tai 2020 metais atvyko – 20 804, išvyko – 15 328. Teigiamas migracijos rodiklis yra ir užsieniečių atvykimo – išvykimo. Bendri migracijos rodikliai Lietuvoje: 2018 metais neigiamas – 3292; o jau nuo 2019 metų teigiamas - 10 794; 2020 m. - 19 993; 2021 m. - 19 653; 2022 m. - 72372. Paskutinių metų rodiklis susijęs su karu Ukrainoje. Kaišiadorių miesto seniūnijos duomenimis atvykusių gyventojų skaičius ženkliai viršija išvykusius. Informacija pateikta 7 paveikslėlyje. (S4)

7 pav. Kaišiadorių miesto gyventojų migracijos rodikliai [Kaišiadorių miesto seniūnijos duomenys.].

Nuo plataus masto karo Ukrainoje pradžios 2022 m. vasario mėn. iki metų pabaigos į Užimtumo tarnybą visoje Lietuvoje kreipėsi 21 tūkst. ukrainiečių. 50,8 proc. registruotų ukrainiečių sudarė 30-49 metų amžiaus moterys. Jaunesnės nei 30 metų moterys sudarė 18,5 proc., vyresnės nei 50 metų amžiaus moterys sudarė 7,2 proc. Vyrai sudarė 17 proc. Kaišiadorių r. savivaldybėje 2023 m. kovo 27 d. duomenimis laisvų darbo vietų skaičius buvo 86, iš jų 11 tinkamų įdarbinti ukrainiečius. Užimtumo tarnyboje registruotų bedarbių ukrainiečių – 22. Įdarbintų ukrainiečių skaičius SODROS duomenimis – 175. 2023 m. pradžioje užsieniečių, gyvenančių Kaišiadorių r. savivaldybėje skaičius – 564 asmenys.

[https://migracija.lrv.lt/uploads/migracija/documents/files/2022_Migracijos_metrastis.pdf].

Didėjantis atvykusiųjų į Kaišiadorių miestą skaičius rodo, kad mieste auga poreikis darbo vietoms, gyvenamiesiems būstams, socialinėms paslaugoms.

Socialinės situacijos apžvalga. Savivaldybėje veikia įvairios socialines paslaugas teikiančios įstaigos, visoms pagrindinėms socialinių paslaugų gavėjų grupėms, t. y. vaikams, likusiems be tėvų globos, vaikams iš šeimų, patiriančių socialinę riziką, neįgaliems vaikams ir suaugusiems asmenims, senyvo amžiaus žmonėms, rizikos grupės asmenims, šeimoms. Kaišiadorių r. savivaldybėje teikia socialines paslaugas: Socialinių paslaugų centras, VšĮ Rumšiškių dienos centras, VšĮ Paparčių Šv. Juozapo šeimos namai, Dovainonių darbo terapijos centro paramos ir labdaros fondas, Kaišiadorių Šventosios Faustinos ugdymo centras, Kaišiadorių ligoninė. Nuo 2018 m. socialines paslaugas teikia Anglininkų bendruomenė, įsteigusi „Nemuno dienos centrą“. Socialinės paslaugos rajono gyventojams teikiamos ir kituose rajonuose esančiose socialinių paslaugų įstaigose. (S2) Savivaldybės partneriai, padedantys spręsti socialiai pažeistų bendruomenės narių socialines problemas, yra nevyriausybinės organizacijos, dirbančios socialinės apsaugos srityje ir teikiančios socialines paslaugas. Kaišiadorių šv. Faustinos ugdymo centre socialines paslaugas gaus neįgalieji. Kaišiadorių šv. Faustinos ugdymo centras yra įgijusi licenciją teikti dienos socialinės globos paslaugas. Taip pat teikiamos ir trumpalaikės globos paslaugos pagal poreikį.

Kaišiadorių miesto vietos veiklos grupė siekia bendradarbiavimo socialinėje srityje su Varėnos miesto vietos veiklos grupe. Kaišiadorių šventosios Faustinos ugdymo centras nuo 2023 m. birželio mėnesio prisijungė prie projekto „Kompleksinės paslaugos (KOPA)“, kurio tikslas užtikrinti kompleksinių paslaugų šeimai teikimą ir plėtrą tikslinės grupės asmenims visoje Lietuvoje, tame tarpe ir Varėnoje. Projekto metu bus suteikiamos paslaugos, kurios apims individualias ir grupines konsultacijas asmenims, patiriantiems sunkumus šeimoje ir gyvenime, bus vedami tėvystės mokymai, suteikiamos šeimos mediacijos paslaugos, vedamos socialinių įgūdžių grupės vaikams ir paaugliams. Projekto veiklos suplanuotos taip, kad kiekvienoje savivaldybėje būtų užtikrinamas paslaugų kompleksiskumas ir asmenims būtų suteikta galimybė dalyvauti visose veiklose pagal poreikį.

Kaišiadorių mieste veikia 3 bendruomenės (Kaišiadorių senamiesčio bendruomenė, Kaišiadorių miesto centro bendruomenė ir Kaišiadorių ažuolyno bendruomenė) ir 5 NVO skėtinės neįgaliųjų organizacijos.

Kaišiadorių mieste veikia trečiojo amžiaus universitetas, kurio tikslas skatinti kartų bendradarbiavimą ir mokymąsi visą gyvenimą. Universitetas propaguoja sportą ir kūno kultūrą kaip geriausią priemonę išsaugoti gerą sveikatą ir darbingumą, palaiko ryšius su kitomis organizacijomis ir įmonėmis, sprendžiančiomis vyresnio amžiaus žmonių problemas, vykdo socialinės apsaugos ir globos, sanitarinės priežiūros programas, organizuoja šviečiamuosius renginius, labdaringas akcijas. Kaišiadorių mieste dalyviams paskaitos ir susitikimai vyksta įvairiomis sveikos gyvensenos, emocinio intelekto gerinimo, kultūros, istorijos, dailės terapijos, kūrybos temomis. Taip pat vyko susitikimai su žinomais rajono ir šalies žmonėmis, su kitų rajonų trečiojo amžiaus universitetų atstovais. Vyko tokie užsiėmimai: dailės studija, vokalinis ansamblis, dekoratyvinės tekstilės užsiėmimai, juvelyrika, sporto užsiėmimai, kalbų mokymasis. **(S9)** Kaišiadorių trečiojo amžiaus universiteto duomenimis, universitetą lankė tiek dalyvių: 2018 m. - 2598; 2019 m. - 3172; 2020 m. - 1571; 2021 m. - 1223; 2022 m. - 3687. 2020 - 2021 m. veiklos buvo apribotos šalyje skelbto karantino. Tačiau dėl lėšų stokos paskaitų ir užsiėmimų kokybė labai nukentė, norimi dalykai lieka neįgyvendinti. Universiteto kasmetinis biudžetas: 2019 m. - 800 eur; 2020 m. - 1000 eur; 2021 m. - 1000 eur; 2022 m. - 1500 eur; 2023 m. - 1800 eur. **(S11, S18)**

Aktyviai socialinius projektus vykdo ir socialinius poreikius sprendžia Kaišiadorių miesto centro bendruomenė, įsteigta 2015 m., turinti 24 aktyvius narius. Bendruomenė nuo 2017 metų kasmet rengdavo sporto šventes vaikams ir jų tėveliams. Nuo veiklos pradžios bendruomenė įgyvendino šiuos projektus: „Bendruomenei – 5 metai!“, „Švęskime linksmai Vaikų gynimo dieną!“, „Laisvalaikį leiskime aktyviai“, „Man patinka gyventi Kaišiadoryse“, „Gera gyventi Kaišiadoryse“. Įgyvendintų projektų dėka, Kaišiadorių mieste buvo įrengti lauko treniruokliai penkiose vietose, kad kuo daugiau miesto gyventojų galėtų sportuoti. Treniruokliai buvo įrengti netoli vaikų žaidimo aikštelių, kad tėveliai ir mamytės, kol vaikučiai žaidžia, galėtų sportuoti. Buvo suorganizuotos 3 sporto šventės vaikams ir jų artimiesiems. Taip pat bendruomenė moksleiviams organizavo mokymus apie patyčių prevencijos, pirmosios pagalbos suteikimą, senyvo amžiaus asmenims - kasdienio gyvenimo džiaugsmo atradimo seminarą. Dovanotas miesto gyventojams teatro spektaklis. Bendruomenės nariai kiekvieną pavasarį organizuoja "Darom" akciją ir vis kitoje Kaišiadorių miesto vietoje šiukšlių rinkimą. Visi bendruomenės nariai su užsidegimu įgyvendina kiekvieną projektą, organizuotai pasiskirsto darbus ir padeda vieni kitiems, tad įgyvendinti šį projektą turi ir patirties, ir noro, ir galimybių. Bendruomenė sprendžia tai, ko nespėndžia savivaldybė dėl vienu ar kitu priežasčių. Kiekvienai idėjai ieško finansavimo galimybių.

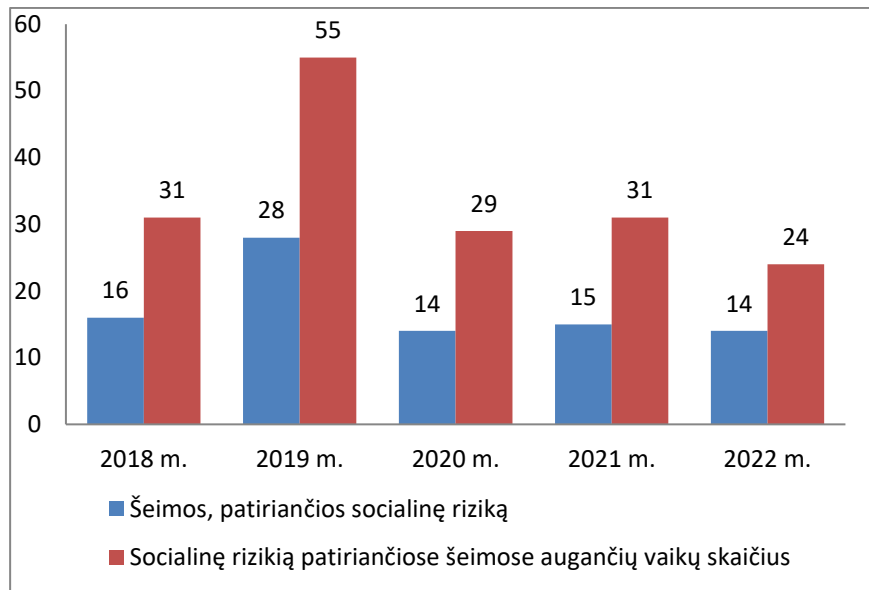
Kaišiadoryse nuo 2008 m. veikia Visuomenės sveikatos biuras, kurio misija teikti kokybiškas sveikatinimo paslaugas (organizuoti privalomąjį sveikatos mokymą), nuosekliai stebėti bendruomenėje vykstančius su sveikata susijusius pokyčius (vykdyti visuomenės sveikatos pokyčių

stebėseną bendruomenėje), efektyviai koordinuoti visuomenės sveikatos priežiūros specialistų veiklą ugdymo įstaigose bei aktyviai dalyvauti rajono savivaldybės sveikatos strategijos formavime. (S2) 2022 metais įgyvendindamas projektinę veiklą biuras organizavo nemokamas arba iš dalies mokamas paslaugas visuomenei: mankštą senjorams, pilateso treniruotes, funkcinės treniruotes, zumbos treniruotes. Tai 2018 - 2021 m. projekto veiklos, kuriame dalyvavo 1200 dalyvių. 2020 m. biuras organizavo 522 fizinio aktyvumo renginius, kurių bendras dalyvių skaičius - 522. 2022 m. Kaišiadorių ugdymo įstaigų mokiniams pravesta 23 fizinio aktyvumo renginių, kurių dalyvių skaičius - 950. Kiti renginiai 890 buvo šeimoms ir suaugusiems, kur dalyvių skaičius- 9650. Šis projektas turi dalinį tęstinumą. [Visuomenės sveikatos biuras]. Kitos veiklos, kuriomis užsiima ši organizacija: nemokamos grupinės arba individualios psichologo konsultacijos, ankstyvosios intervencijos programos jaunimui, priklausomybių konsultanto paslaugos, neštumo krizių atpažinimo valdymas ir įveika. Tačiau panašių paslaugų poreikis visuomenėje yra ženkliai didesnis.

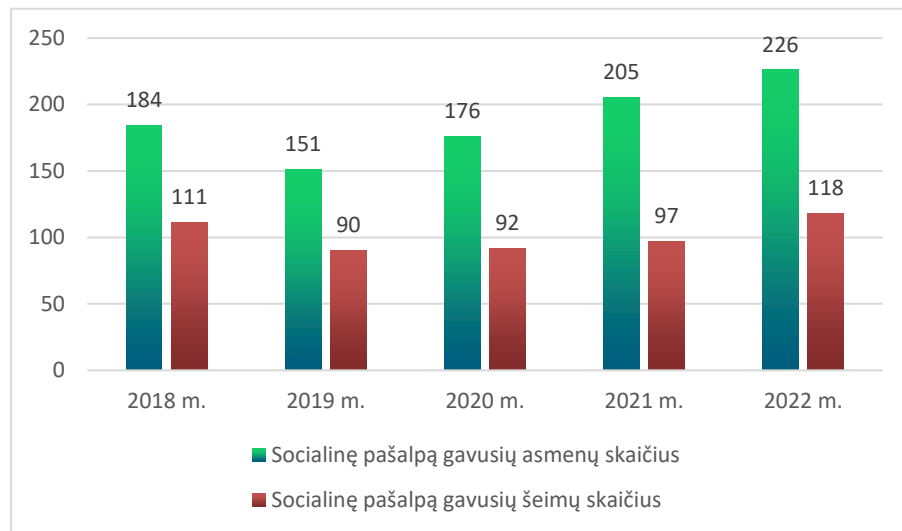
Stiprinti ir saugoti gyventojų sveikatą yra strateginis valstybės ir savivaldos institucijų tikslas. Siekiant šio tikslo būtina didinti šalies gyventojų fizinį aktyvumą, ugdyti sveikos mitybos įpročius, vykdyti žalingų įpročių ir psichikos sutrikimų prevenciją, atnaujinti ir plėtoti sveiką gyvenimą skatinančią ir sveikatos raštingumą didinančią viešąją infrastruktūrą, skatinti sveikatos žinių kūrimą, įgyvendinti tikslines visuomenės sveikatos stiprinimo ir išsaugojimo priemones. Organizuojant sveikatos stiprinimo veiklą kaip priemonių vykdytojus, partnerius ar sąjungininkus reikia įtraukti ne tik valstybines ar vietos savivaldos institucijas, bet ir bendruomenės sveikatos tarybas, religinių bendruomenių, nevyriausybinę organizacijų, savanorių ir savipagalbos grupių atstovus. Visuomenės sveikatos centras neturi statistikos kiek gyventojų naudotusi sveikatos stiprinimo ir saugojimo paslaugomis, nes neturi tokio finansavimo, bet vertinant pagal tai kad teikiamos paslaugos yra itin paklausios, akivaizdu, kad poreikis yra ženkliai didesnis. Dažnai socialiai pažeidžiami asmenys net nesupranta ir neieško tokio pobūdžio paslaugų, nes jiems yra svarbiausius būtinosios paslaugos išgyvenimui. Sveikatos stiprinimui reikia motyvacijos iš šalies. Tą patį galima pasakyti ir apie probacijos tarnybos klientus - juos reikia skatinti ir papildomai motyvuoti, kad suprastų sveikatinimosi prasmę. Švietėjiška veikla čia atlieka pirmąjį vaidmenį.

Kaip įvardija Kaišiadorių visuomenės sveikatos biuras, būtina taikyti tokias technologijas: stiprinti bendruomenių galimybes ir pajėgumus kurti sveikatai palankią aplinką; plėtoti pirminę ligų prevenciją ir sveikatos mokymą sveikatos priežiūros įstaigose; padėti gyventojams rūpintis savo sveikata ir ją gerinti keičiant gyvenimą ir elgseną, mokyti juos tinkamai naudotis sveikatos priežiūros paslaugomis.

Savivaldybėje socialinės paslaugos teikiamos tiems žmonėms, kurie dėl įvairių priežasčių negali ar nesugeba savimi pasirūpinti. Nepaisant Kaišiadorių rajono savivaldybės ir kitų socialinių partnerių teikiamų paslaugų apimčių, miesto socialinių paslaugų paklausa pilnai nėra dengiama. Svarbiausios aplinkybės, įtakojančios socialinę atskirtį yra neįgalumas, pensinis amžius, socialinių įgūdžių stoka, kuri didina skurdą, bedarbiystę, kompetencijų trūkumą. Įvertinus Kaišiadorių seniūnijos pateiktus duomenis, akivaizdu, kad mažėja šeimų, patiriančių socialinę riziką. Palyginti 2019 metų rodiklius su 2022 metais socialinę riziką patiriančių šeimų skaičius sumažėjo beveik 50 proc., vaikų, augančių tokiose šeimose – lygiai 50 proc., tačiau bendrame kontekste vaikų skaičius mažėja neženkliai. Problema vis dar lieka aktuali, todėl ir ateityje svarbu užtikrinti socialinių paslaugų prieinamumą ir efektyvumą bei išnaudoti teikiamų socialinių paslaugų galimybes. Svarbu kuo kokybiškiau užtikrinti socialinę integraciją ir socialinės atskirties mažinimą Kaišiadorių mieste.

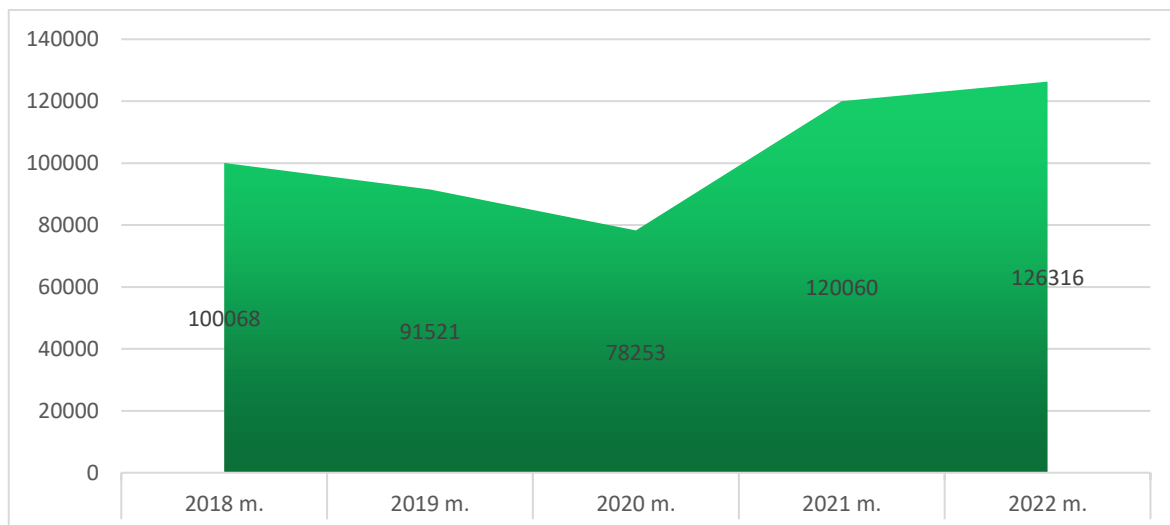

8 pav. Šeimų, patiriančių socialinę riziką ir tokiose šeimose augančių vaikų skaičius Kaišiadorių mieste [Kaišiadorių miesto seniūnijos duomenys.].

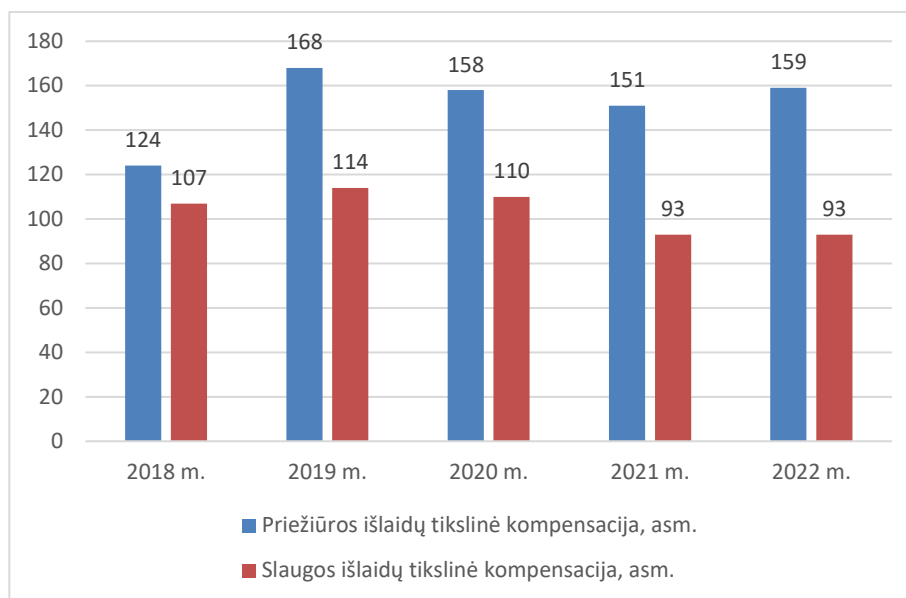
9 pav. Socialinių pašalpų gavėjų skaičius [Kaišiadorių miesto seniūnijos duomenys.].

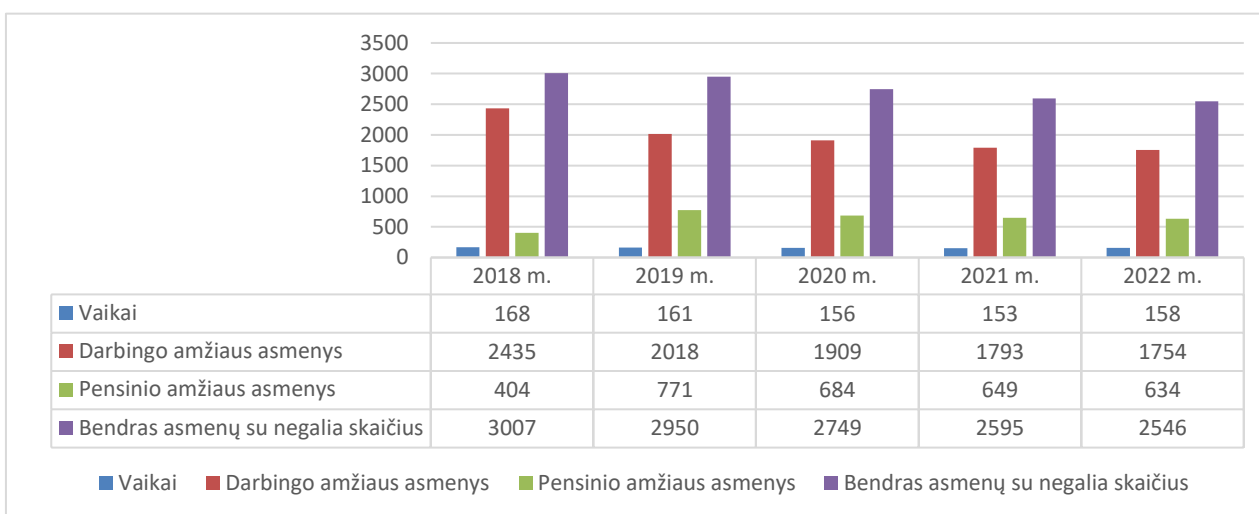
10 pav. Išmokėtos socialinės pašalpos Kaišiadorių mieste, tūkst. eur [Kaišiadorių miesto seniūnijos duomenys.].

Bendradarbiaudamas su Kaišiadorių socialinių paslaugų centru bei seniūnijomis, Socialinės paramos skyrius, išmokėdamas socialines išmokas šeimoms, patiriančioms socialinę riziką, taikė kontrolės priemones. **(S2)** Gavęs informacijos, kad šeima socialines išmokas naudoja ne pagal paskirtį, skyrius parinkdavo šeimai socialinių išmokų mokėjimo būdą. Vienas iš būdų – socialinės pašalpos buvo mokamos dalyvaujant socialiniam darbuotojui, kuris buvo įpareigojamas padėti šeimai planuoti šeimos biudžetą ir už skirtą pašalpą pirkti būtiniausias produktus bei kitas būtiniausias prekes, atsižvelgiant į šių šeimų vaikų poreikius. Šių šeimų finansinio raštingumo įgūdžiai itin žemi arba jų visai nėra, todėl būtina juos ugdyti per švietėjišką veiklą. Šios šeimos dažniausiai neturi savo buityje skalbimo mašinos elementariai higienai palaikyti. Per 2022 metus Socialinės paramos skyriuje gauti ir užregistruoti 742 prašymai (gyventojų prašymai dėl socialinių paslaugų ir Asmens (šeimos) socialinių paslaugų poreikio vertinimai) gauti socialines paslaugas. **(S11)** Priimti 347 sprendimai dėl socialinių paslaugų (2021 m. – 251 sprendimas)[Kaišiadorių rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2022 metų veiklos ataskaita.]. Žmonės, gyvenantis iš pašalpų tenkina tik būtinuosius egzistencinius poreikius: būsto, maisto. Kokybiškam socialiniam gyvenimui finansinės galimybės nėra pakankamos.

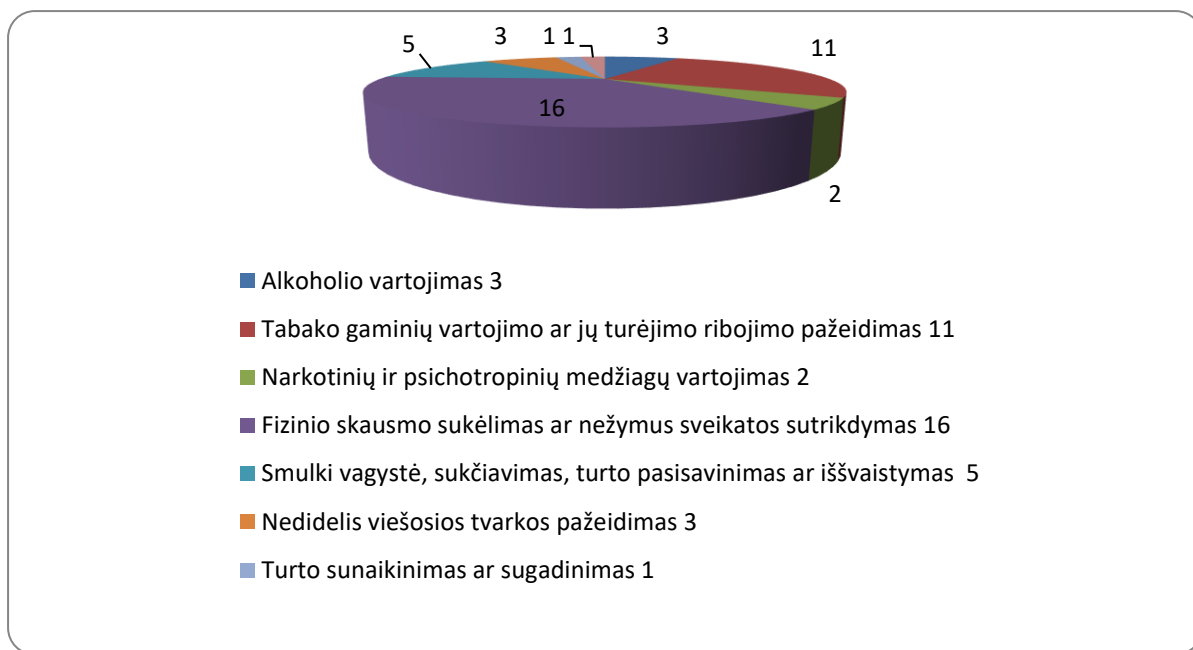
11 pav. Išmokas gaunantys asmenys Kaišiadorių mieste [Kaišiadorių miesto seniūnijos duomenys.]

Priežiūros išlaidos apima tokias išmokų rūšis: vaikų su neįgalumu priežiūra, darbingumo netekusių asmenų priežiūra, pensinio amžiaus asmenų priežiūra. Slaugos išlaidos apima išmokamas vaikų su negalia slaugymui, 75 - 100 proc. darbingumo netekusių asmenų slaugai, pensinio amžiaus asmenų slaugai. Vaikų statistika pagal neįgalumo sunkumą Kaišiadorių rajone 2022 metais buvo tokia: 43 turintys lengvą neįgalumą, 84 vidutinį neįgalumą ir 31 sunkų neįgalumą. 2021 metais slaugomų asmenų skaičius Kaišiadorių mieste buvo 385. 2019 metais – 421. Žmonėms su negalia reikalingas ypatingas dėmesys ir pastangos siekiant maksimalios integracijos į visuomenę, socialinių įgūdžių, pilnaverčio ir kokybiško gyvenimo. **(S11)**

12 pav. Asmenys su negalia Kaišiadorių rajone [Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos duomenys.]

Socialinė atskirtis įtakoja ir nusikalstamumo rodiklius. Žmogus, nesijausdamas saugiu, negali kokybiškai ir efektyviai tenkinti kitų savo poreikių bei dalyvauti visuomeniniame gyvenime. Nesaugumo jausmas verčia sutelkti didžiąją dalį dėmesio saugumo užtikrinimui, taigi visiems kitiems poreikiams skiriama daug mažiau laiko. Saugumo jausmas, tai ir nebijojimas prarasti darbą, fiziologinis saugumas, saugumas dėl sveikatos, finansinis, socialinis užtikrintumas ar bent jau baimės nebuvimas, kad žmogus gali prarasti viską. **(S11)** Nors nusikalstamumo skaičiai, tenkantys 1000 gyventojų Lietuvoje mažėja, bet vis tiek išlieka gana aukšti: 2018 m. – 2070; 2019 m. – 1841; 2020 – 1647; 2021 – 1516[LR statistikos departamento duomenys.]. Itin jautrus nepilnamečių nusikalstamumo skaičius. Kaišiadorių r. nepilnamečių 2022 m. padarytų administracinių nusižengimų skaičius – 20, nusikalstamų veikų skaičius –22. Kadangi administracinio nusižengimo požymių turinčias veikas padarė nepilnamečiai, kuriems veikų padarymo metu nebuvo sukakę 16 metų, informacija perduodama Savivaldybės administracijos direktoriui ir Valstybės vaikų teisių paslaugos ir įvaikinimo tarnybai. Nepilnamečių, padariusių nusižengimus ir nusikalstamas veikas, amžius svyruoja nuo 7 iki 17 metų.

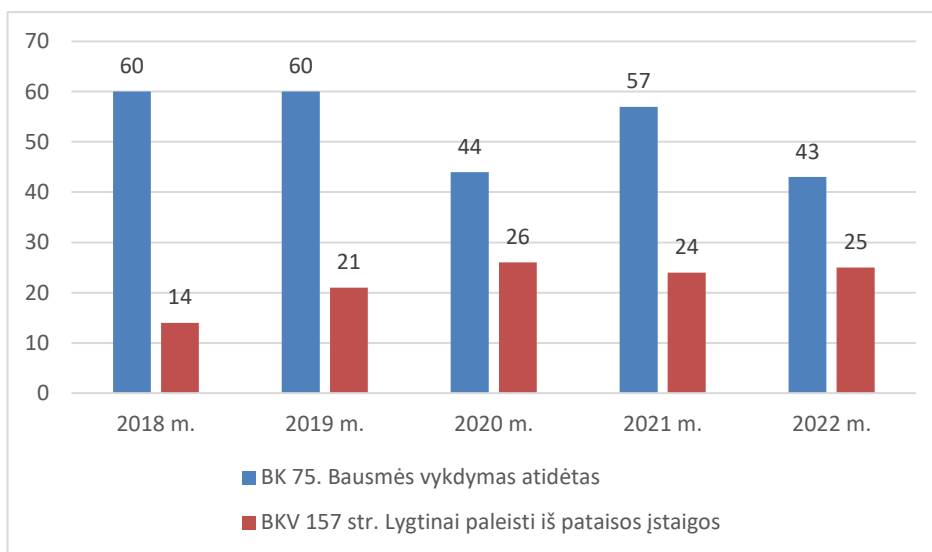

13 pav. Nusižengimai ir nusikalstamos veikos, kurias padarė nepilnamečiai 2022 m. [Informacija iš Kaišiadorių r. savivaldybės administracijos direktoriaus 2022 m. atskaitos.].

2022 m. bendrojo ugdymo mokyklos ir ikimokyklinės įstaigos įgyvendino prevencines programas, dalyvavo socialinių ir emocinių įgūdžių ugdymo programose, psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo prevencinėse programose, vykdė švietimo ir mokslo ministro patvirtintą Alkoholio, tabako ir kitų psichiką veikiančių medžiagų vartojimo prevencijos programą ir kt. Tokia veikla turi turėti tęstinumą. Būtinai vaikų užimtumas, motyvacijos skatinimas, nepertaukiama švietėjiška veikla.

Pasak Visuomenės sveikatos centro, policijos bei mokyklų informacijos, pastaruoju metu moksleivių tarpe itin išpopuliarėjo elektroninės cigaretės arba kitai "veipinimas". Tai tampa itin opia problema. Nors šiuo metu dar nėra viešos statistikos kiek paplitęs šis žalingas įprotis, bet medikai sako, kad jų pacientais tampa vis jaunesni neaiškios kilmės skysčiais, kuriuose net narkotikai ir žiurkių nuodai, apsinuodiję moksleiviai. Kaip tos elektroninės cigaretės veiks žmogaus organizmą, tai dabar jie dalyvauja tam tyrime patys to nežinodami ir nenorėdami. Tai yra medžiagos, kurios skatina priklausomybės vystymąsi. Policija itin aktyviai dirba šiuo klausimu. Didžiuosiuose šalies miestuose pasitelkiami dronai siekiant nustatyti rūkymo vietas. Bet svarbiausią vaidmenį šioje problemoje vaidina vaikų santykis su tėvais, švietėjiška veikla ir jaunų žmonių užimtumas.

Nuo 2012 m. Lietuvoje veikia probacijos įstatymas, kurio pagrindu nuteistasis atlieka bausmę neizoliuotas nuo savo gyvenamosios aplinkos. Probacijos vykdymo metu atliekama nuteistojo asmens priežiūra, socialinių – pedagoginių priemonių taikymas. Baudžiamosios teisės teoretikai tvirtina, kad griežtos bausmės nėra geriausia priemonė kovojant su nusikalstamumu. Viena iš priemonių kovojant su nusikalstamumu ir mažinant asmenų skaičių įkalinimo įstaigose yra probacija. Kaišiadorių r. darbo su probaciją atliekančiais asmenimis duomenys pateikti 14 paveikslėlyje. 2018-2022 metais mažėja asmenų, kurių bausmės vykdymas atidėtas, o lygtinai paleistų iš pataisos namų skaičius panašiai svyruojantis.

14 pav. Darbas su probaciją atliekančiais asmenimis Kaišiadorių r. [Lietuvos probacijos tarnybos duomenys].

Asmenys, kurie yra Probacijos tarnybos priežiūroje yra linkę nusikalsti pakartotinai. Tarnybos duomenimis vidutiniškai 5 asmenys per metus pakartotinai nusikalsta būdami Probacijos tarnybos pareigūnų priežiūroje, t. y., kai asmens kontrolė už padarytas nusikalstamas veikas vykdoma ne laisvės atėmimo vietose. Ir maždaug apie 5 asmenis vidutiniškai per metus nusikalstamas veikas padaro jau pasibaigus priežiūros terminui. Gali būti atvejų kai Probacijos tarnyba nežino tolimesnės asmens istorijos. Probacija turi pradžia ir pabaigą, baigiasi teismo nustatytas terminas ir asmuo išbraukiamas iš probacijos tarnybos duomenų registro.

Todėl būtina dirbti su probacijoje esančiais asmenimis siekiant pozityvaus resocializacijos proceso, kuris leistų optimaliai įgyvendinti nusikalstamų veikų prevenciją, mažinti jų recidyvą ir laisvės atėmimo vietose esančių asmenų skaičių.

Jaunimo iniciatyvos. Nuo 2022 metų Kaišiadorių mieste veikia švietimo ir sporto centrui priklausantis Kaišiadorių atviras jaunimo centras „Mazgas“. Per pirmuosius atsidarymo metus centras sulaukė beveik 5 tūkstančių lankytojų. Daugiausia 14–16 m. amžiaus. Iš viso 700 apsilankiusių pirmą kartą lankytojų. Sausio–gruodžio mėnesiais jaunuoliams buvo pasiūlyta 100 renginių bei veiklų, kurios skelbtos socialinių tinklų „Mazgas“ paskyroje. Tai filmų peržiūros, protų mūšiai, kulinariniai užsiėmimai, sodininkystės pamokos bei įvairios meninės veiklos. Daugiausia dėmesio sulaukęs susitikimas ir daugiau nei 100 „Mazgas“ jaunuolių sulaukęs renginys – susitikimas su televizijos laidų vedėju, komiku bei aktoriumi Mantu Bartuševičiumi.

Pradėta bendradarbiauti su Kaišiadorių rajono įstaigomis bei kitais Lietuvos atvirais jaunimo centrais, jaunuoliams suteikta galimybė išvykti ir susipažinti su Ukmergės, Elektrėnų, Zarasų rajonų jaunuoliais, sudalyvauti Jaunimo reikalų agentūros (JRA) organizuojamoje Jaunimo metų atidarymo šventėje bei Klaipėdoje pasiklausyti konferencijos apie jaunimo galimybes Europoje. Centro jaunimas inicijavo veiklas, sudarytos sutartys su rėmėjais.

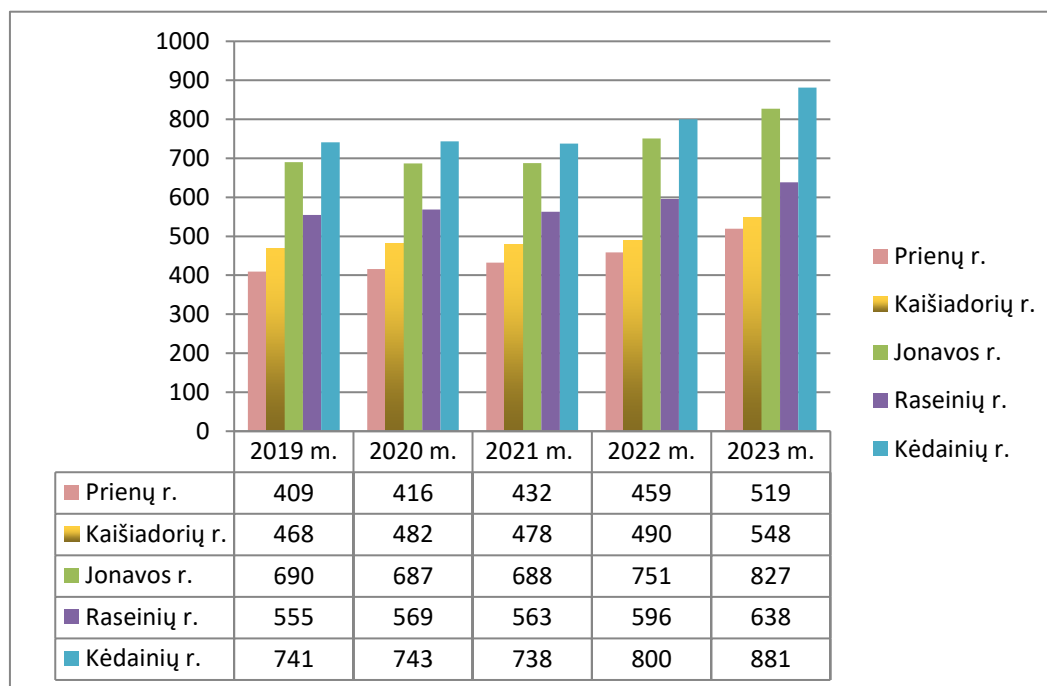
Bendradarbiaujant su Kaišiadorių rajono savivaldybės biblioteka, transliuotas tarptautinis dokumentinių filmų festivalis „Nepatogus kinas“, kurio metu miesto bei rajono gyventojai kviešti net į 9 filmo peržiūras. Taigi Centras atviras ir miesto gyventojams, kurie kviečiami į jiems skirtus renginius, pvz., Neformaliojo švietimo skyriaus metodininkės iniciatyva ir bendradarbiaujant su VR SPOT (interaktyvi virtualios realybės erdvė) atvirame jaunimo centre „Mazgas“ dvi dienas rodytas virtualios realybės filmas „Angelų Takais“, paremtas M. K. Čiurlionio darbais. Į filmą kviešti rajono ugdymo įstaigų moksleiviai, mokytojai, TAU nariai, įstaigų atstovai, gyventojai. **(S8)**

Organizuotas 1–4 klasių kino festivalis „Augu su kinu“, kurio metu Kaišiadorių r. pradinių klasių mokiniai buvo kviečiami į filmų peržiūras. Festivalis sulaukė didelio rajono mokyklų susidomėjimo – per 4 dienas vykusiame festivalyje apsilankė beveik 500 mokinių. Daug jaunimo dėmesio susilaukė vykusio stovykla „Mazgas važiuoja“, kurios metu aplankyti 2 jaunimo centrai bei organizuotas žygis. Mažinant atskirtį tarp skirtybių, atsirado bendradarbiavimas su Kaišiadorių šv. Faustinos mokykla-daugiafunkciu centru. Susitikimų metu vyko kulinarinės, siuvimo veiklos, filmų peržiūra, bendravimas prie arbatos.

Taip pat vyko nuolatinės prevencinės paskaitos apie rūkymo, alkoholio bei narkotinių medžiagų vartojimo žalą. Susitikimai-paskaitos apie rūšiavimo ir tvarumo svarbą, gilintos žinios apie psichikos sveikatą. Daug dėmesio sulaukė ir pasiteisinusi iniciatyva, išaugusi į projektą – drabužių mainai. Projektas truko 4 mėnesius, jo metu jaunuoliai galėjo atnešti savo tvarkingus, nenešiojamus drabužius bei pasiimti kitą drabužį ir prikelti jį naujam gyvenimui. **(S8)**

Verslas. 2023 m. pradžioje Kaišiadorių rajono savivaldybėje veikė 548 mažos ir vidutinės įmonės. Verslo įmonių augimo tendencija akivaizdi: 2018 m. pradžioje – 448 mažos ir vidutinės įmonės, 2019 m. pradžioje – 468, 2020 m. pradžioje – 482, 2021 m. pradžioje – 478. Skaičiuojant visus ūkio subjektus: 2023 m. pradžioje jų buvo 730 [LR statistikos departamentas.]. **(S1, S3)** Rajone 21 metus veikia Kaišiadorių turizmo ir verslo informacijos centras, padedantis konsultacijomis, seminarais, dokumentų parengimu, verslų viešinimu pradedantiesiems verslininkams bei jau veikiančioms įmonėms. Verslo centro suteiktų konsultacijų statistika yra tokia: 2018 m. - 435 val./487 vnt.; 2019 m. - 439 val./638 vnt.; 2020 m. - 810 val./1239 vnt.; 2021 m. - 607 val./805 vnt.; 2022 m. - 486 val./ 603 vnt. [VšĮ Kaišiadorių turizmo ir verslo informacijos centro informacija]. Skaičiai

parodo verslo centro kompetenciją ir gyventojų pasitikėjimą šia įstaiga (S3). 2022 m. Kaišiadorių rajone įsteigtos 69 verslo įmonės, 1087 asmenys įsigijo verslo liudijimus ar registravo individualią veiklą pagal pažymą. Tarp įkurtų ir jau daugelį metų veikiančių įmonių dominuoja labai mažos įmonės, kuriose dirba iki 9 darbuotojų. Lyginant kitus Kauno apskrities rajonus, akivaizdu, kad Kaišiadorių rajone verslo įmonės steigėsi nuosekliai, bet skaičiumi mažiau nei kituose rajonuose. Smulkių – vidutinių įmonių skaičius vienam tūkstančiui gyventojų Kaišiadorių rajono savivaldybėje 2022 m. pabaigoje buvo 18,68; 2021 m. pabaigoje buvo 16,66; 2020 m. pabaigoje buvo 16,38; 2019 m. pabaigoje – 16,32; 2018 m. pabaigoje – 15,55. Būtina ugdyti gyventojų verslumą, skatinti darbo vietų kūrimą sau ir kitiems, suteikti reikiamas žinias ir kompetencijas, gerinti gyventojų požiūrį į verslą.

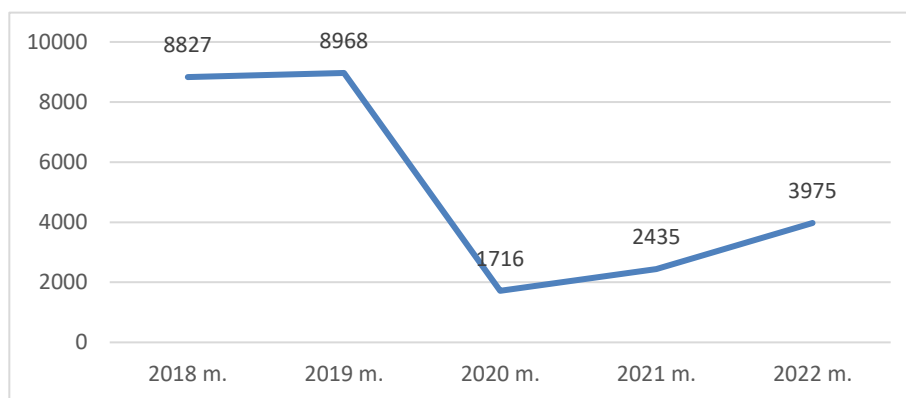
15 pav. Veikiančios mažos ir vidutinės įmonės Kauno rajone. [LR statistikos departamentas.]

2022 m. įregistruotos įmonės vykdo šias veiklas: įvairių sričių statyba, elektros, vandentiekio, šildymo sistemų įrengimas, baldų gamyba, metalo apdirbimas, buhalterinė apskaita, elektroninė prekyba, autoserviso paslaugos, transporto paslaugos, miškininkystė, maitinimo paslaugos, tortų, kepinių gamyba, turto, įrangos nuoma, apgyvendinimo paslaugos, geodezija ir kitos veiklos. Iš 730 veikiančių ūkio subjektų, veikusių 2023 m. pradžioje, 19 proc. veikė didmeninės ir mažmeninės prekybos bei variklinių transporto priemonių ir motociklų remonto srityse, 13 proc. – kito aptarnavimo, 11 proc. – apdirbamosios gamybos, 11 proc. – statybos, 8 proc. – profesinės, mokslinės ir techninės veiklos, 6 proc. – meno, pramogų ir poilsio organizavimo, 6 proc. – transporto ir saugojimo, 5 proc. – žemės ūkio, miškininkystės ir žuvininkystės, kiti – kitose įvairiose srityse. (S3).

Kaišiadorių mieste nėra nei vienos socialinės įmonės ar socialinį verslą plėtojančios įmonės. Pagrindinės priežastys kodėl toks verslas nėra plėtojamas - tai Kaišiadorių miesto gyventojų motyvacijos stoka ir neaiški socialinio verslo apibrėžtis. (S16).

Turizmas. Kaišiadorių miestas įsikūręs tarp keturių istorinių Lietuvos sostinių. Apylinkes juosia Kauno marios, Nemuno ir Nerios upės, čia praeina pagrindiniai Lietuvos keliai, o geležinkelio nutiesimas turėjo lemiamos reikšmės miesto augimui. Rajonas ribojasi su Kauno, Prienų, Širvintų, Jonavos rajonų ir Elektrėnų savivaldybėmis. Susisiekimas su miestu itin patogus. **(S1)** Rajone gausu gamtinio kraštovaizdžio ir kultūros paveldo objektų, kurie įdomūs turistams. Turizmo centras išskiria tokius unikalius objektus: Padalių keltas per Nerį - vienintelis Lietuvoje veikiantis keltas be variklio; Lietuvos liaudies buities muziejus - vienintelis etnografijos rūšies muziejus Lietuvoje, pristatantis sumažintą visų etnografinių Lietuvos regionų atspindį, vienas didžiausių muziejų po atviru dangumi Europoje; Kruonio HAE - vienintelė hidroakumuliacinė elektrinė Baltijos šalyse; gravitacinė kalva Surgantiškėse - vienintelė gravitacinė kalva (magnetinis kelias) Lietuvoje, įtraukta į pasaulio gravitacinių kalvų sąrašą, kur automobilis pats rieda į kalną; Darsūniškis - vienintelis kaimas Lietuvoje, turintis trejus šventus vartus ant visų trijų įvažiavimų; Rožinio slėpinių parkas - unikalus rožinio (rožančiaus) formos parkas, įkurtas kardinolo Vincento Sladkevičiaus tėviškėje Guronyse; Kaišiadorių Kristaus atsimainymo katedra - palaidotas Palaimintasis Teofilijus Matulionis; Rumšiškių miško pušis - stambiausia Lietuvoje pušis (500 cm); Dovainonių atodanga (Mergakalnis) - aukščiausia Kauno marių atodanga (42 m); Kalvių Šv. Antano Paduviečio bažnyčia - viena iš dviejų Lietuvoje esančių rotondinio stiliaus bažnyčių; Žiežmarių sinagoga - didžiausia iš keturiolikos Lietuvoje išlikusių medinių sinagogų; Kaišiadorių geležinkelio stotis - iš čia išvyko pirmasis Nepriklausomos Lietuvos traukinys (iš Kaišiadorių į Radviliškį) 1919 m. liepos 6 d.; pirmojo atkurtos nepriklausomos Lietuvos prezidento Algirdo Brazausko tėvų namai ir daugybė kitų. **(S7)**

Pasak Kaišiadorių turizmo ir verslo informacijos centro, po COVID-19 pandemijos apribojimų, 2022 m. sugrįžta į įprastinį turistinės veiklos ritmą, nors dėl pasikeitusių įpročių ir naudojimosi informacinėmis technologijomis, tiesioginio kontakto skaičiai dar nepasiekė iki pandeminio lygio. Kaišiadorių TVIC turi daug puikių priemonių miesto ir rajono svečiams - žemėlapių, sudarytų maršrutų, pristatomųjų leidinių apie objektus, tačiau gyvas bendravimas dėl žmogiškųjų išteklių stokos yra gana ribotas. Mieste trūksta laisvai samdomų kompetentingų gidų, grupių vadovų. TVIC darbuotojai stokoja krašto identitetą atspindinčių drabužių. Mieste nėra įrengtų stendų žmonėms su klausos ar regos negalia, lankytinuose objektuose nėra vežimėlių didesnius atstumus sunkiai įveikiantiems senjorams ar žmonėms su negalia. **(S11, S13)** Per 2022 metus TVIC internetinėje svetainėje apsilankė 47 720 duomenų naudotojai. **(S5)**

16 pav. TVIC aplankiusių turistų skaičius [Kaišiadorių turizmo ir verslo informacijos centro duomenys.]. (S5)

Turistinis sezonas jau neturi nei pradžios, nei pabaigos: ekskursijos prasideda vasarį, o baigiasi gruodžio gale. Galima teigti, kad beveik išvengta sezoniškumo, kuomet keliautojų nebūdavo. Be turistų iš Lietuvos, sulaukta svečių iš Jungtinės Karalystės, Latvijos, Ukrainos, Vokietijos, Sakartvelo, Lenkijos. Nakvynės ir sodybų, namelių nuomos paslaugas siūlo rajone jau net 50 paslaugų teikėjų, kai kurios iš jų unikalios ir pelniusios respublikinius apdovanojimus. Garsino rajoną turizmo paslaugų teikėjų laimėjimai: ranča „Myliu kaimą“ lrytas.lt konkurse „Verslo genas“ pelnė nominaciją „Socialinis verslas“, o Lemučionyse įsikūręs „Wandeerer Glamping“ buvo nominuota kaip „Metų atradimas“. Didelio susidomėjimo sulaukė TVIC organizuoti pėsčiųjų žygiai. Žygeiviai buvo aktyvūs: grupės susiformuodavo per kelias dienas. Žygius vis dažniau organizuoja ir sodybos savo svečiams bei pavieniai entuziastai. Ryškiai juntamas keliavimo gamtoje poreikio augimas. Turistus traukia tokios tradicinės aktyvios pramogos kaip respublikinis turistinis autoralis, dviračių turai. Kaišiadorių kraštas turistus traukė išskirtiniais dideliais renginiais – Paukščių festivaliu, Galiūnų ir vasaros palydų švente. Daugybę žmonių pritraukė Lietuvos liaudies buities muziejaus, kultūros centrų, bendruomenių, Švietimo ir sporto centro renginiai. Su Kaišiadorių vyskupijos kurija bendrai organizuojamos ekskursijos po Kaišiadorių Kristaus Atsimainymo katedrą bei vyskupijos kuriją. (S5)

Turistų skaičius ir poreikiai didėja, tačiau dėl trūkstančių gidų bei infrastruktūros ne visi jie tenkinami.

Turizmo srityje Kaišiadorių miesto vietos veiklos grupė mato sąlyčio taškus su Kėdainių miesto vietos veiklos grupe, todėl yra sudaryta bendradarbiavimo sutartis. Kaišiadorių rajono savivaldybė ir Kėdainių rajono savivaldybė tarybų bendru sutarimu formuoja funkcinę turizmo infrastruktūros zoną. Planuojama plėtoti vientisą viešąją infrastruktūrą, siekiant padidinti esamų turizmo ir kultūros objektų lankomumo didinimą, turizmo trasų, aikštelių, maršrutų įrengimą ir pan.

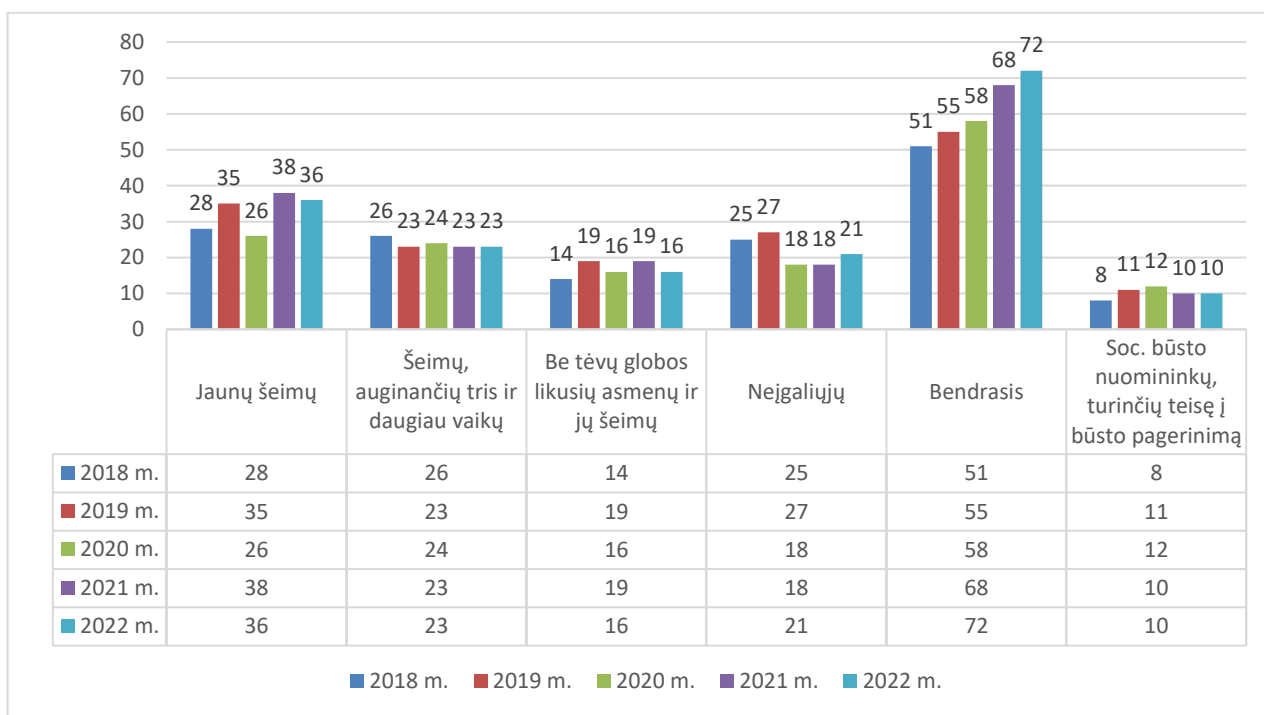
Turizmo srityje Kaišiadorių miesto vietos veiklos grupė mato sąlyčio taškus su Kėdainių miesto vietos veiklos grupe, todėl yra sudaryta bendradarbiavimo sutartis. Kaišiadorių rajono savivaldybė ir Kėdainių rajono savivaldybė tarybų bendru sutarimu formuoja funkcinę turizmo infrastruktūros zoną. Planuojama plėtoti vientisą viešąją infrastruktūrą, siekiant padidinti esamų turizmo ir kultūros objektų lankomumo didinimą, turizmo trasų, aikštelių, maršrutų įrengimą ir pan.

E. aplinka. Informacinių technologijų - tokių kaip kompiuteris ir internetas, naudojimas Lietuvoje jau pasiekė maksimalią ribą. Tai itin paskatino ir pandemini laikotarpis, kai dažnai dirbama buvo nuotoliniu būdu. Statistikos departamento atlikta gyventojų apklausa 2020 metų pabaigoje parodė, kad vadinamoji skaitmeninė atskirtis tarp vyresnio amžiaus žmonių mažta, tiesa, galbūt ne taip sparčiai, kaip tikėtasi. Antai tarp 65–74 metų amžiaus žmonių interneto vartojimas per 2020 metus išaugo iki 6 proc. ir pasiekė 46 proc. Apklausa rodo, kad 33 proc. iš jų internetu naudojasi kasdien. Be to, vis daugiau vyresnio amžiaus žmonių į internetą jungiasi ne kartą per dieną. 2018 metais taip darė tik apie 20 proc. senjorų, o 2020 šis rodiklis pakilo iki 24 proc. Namų ūkiai, turintys kompiuterį ir internetą siekė tokius procentus: 2018 m. - 74 proc., 2019 m. - 76,4 proc., 2020 m. - 76,1 proc., 2021 m. - 80,3 proc., 2022 m. - 80 proc. Daugybę paslaugų gyventojai gali atlikti neišėję iš namų, naudojantis internetu, kompiuteriu ir elektroniniu parašu, tačiau vis tik žmonės nėra linkę tuo plačiai naudotis. Priežastys kodėl namų ūkiai neturi interneto 2017 m. 40,4 proc. nurodė neturintys reikiamų žinių (S14); 2019 metais šias priežastis nurodė 42,4 proc. namų ūkių, kurie neturi interneto. Kitų metų duomenų Statistikos departamentas nepateikia. Kaišiadorių rajono savivaldybė savo tinklalapyje nurodo, kad yra galimybė gauti 66 viešąsias ir (ar) administracines paslaugas elektroniniu būdu. Iš viso 2022 metais savivaldybės administracijoje buvo gauti 22,007 kreipimaisi (prašymai, pranešimai, raštai), iš jų: iš fizinių asmenų – 4163 (prašymai socialinėms išmokoms ir kompensacijoms gauti neįskaiciuoti), iš juridinių asmenų – 10725, buhalterinių dokumentų – 6237. Tačiau Kaišiadorių

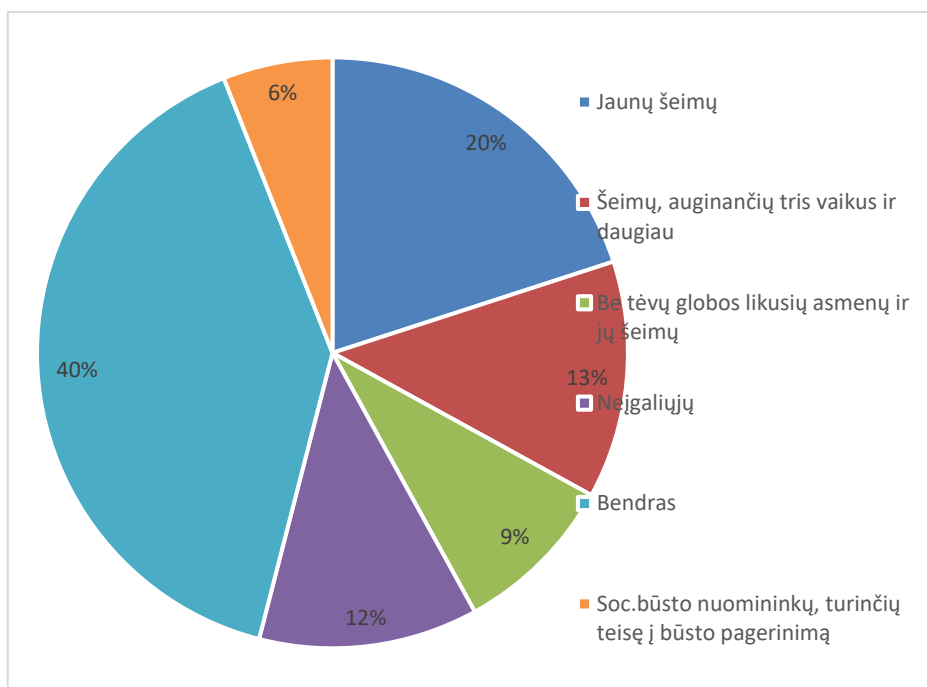

rajono savivaldybės direktoriaus ataskaitoje už 2022 m. konstatuojama, kad per elektroninių paslaugų sistemą buvo užsakyta tik 1132 elektroninių paslaugų, iš jų 990 vienos rūšies, t.y. susijusios su gyvenamosios vietos deklaravimu. Sukurta e.paslaugų sistema gyventojai naudojami vangiai, nes trūksta žinių, be to, yra susiformavęs ydingas įprotis teikti prašymus atvykus į paslaugos teikimo vietą (savivaldybės administraciją ar seniūniją). **(S14)**

Gyvenamieji būstai. Per paskutinius 20 metų Kaišiadorių rajono savivaldybės teritorijoje nebuvo pastatytas nei vienas daugiabutis namas. Savivaldybės teritorijoje vyrauja individualių namų statyba, tačiau jaunos šeimos pageidauja būstus nuomotis, o rinka tokios pasiūlos neturi. Būsto nuomos kainos yra artimos Kauno miestui, todėl nemažai šeimų renkasi nuomotis būstus Kaune dėl galimybės susirasti geriau apmokamą darbą ir iš Kaišiadorių rajono savivaldybės išvyksta. 2022 m. rugpjūčio 9 d. Kaišiadorių rajono savivaldybėje asmenų ir šeimų, turinčių teisę į paramą būstui išsinuomoti, sąrašuose buvo įrašyti 178 asmenys ir šeimos (2 šeimomis ir asmenimis daugiau nei 2021 m.). Jų suskirstymas pagal sąrašus ir šių duomenų dinamika 2020–2022 metais pavaizduota paveiksle.

17 pav. Asmenys ir šeimos, įrašyti į sąrašus, turinčių teisę į paramą būstui išsinuomoti [Kaišiadorių r. savivaldybės informacija]

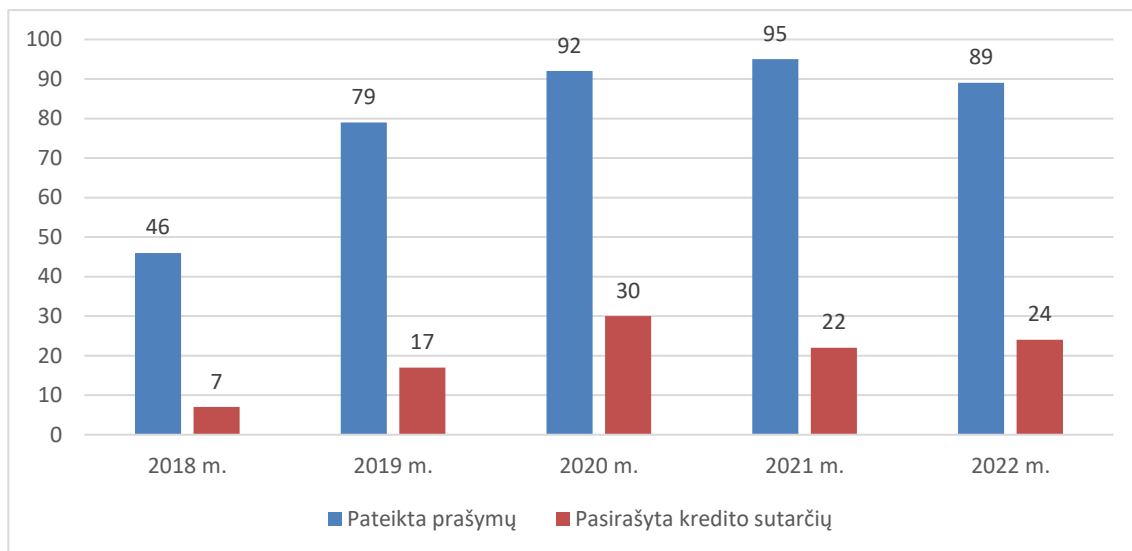
18 pav. Asmenų ir šeimų, turinčių teisę į paramą būstui išsinuomoti, sąrašų struktūra 2022 m. [Kaišiadorių r. savivaldybės informacija]

Per 2022 metus gauti ir patenkinti 47 (6 prašymais mažiau nei 2021 m.) asmenų ir šeimų prašymai įrašyti juos į sąrašus. Per 2022 metus 6 asmenims ir šeimoms, turinčioms teisę į paramą būstui išsinuomoti, išnuomotas socialinis būstas, tai yra 3,37 proc. nuo visų įrašytų į sąrašus asmenų ir šeimų (0,16 proc. mažiau nei 2021 m.). 2020 m. gegužės 7 d. įsigaliojo LR Paramos būstui įsigyti ar išsinuomoti įstatymo nuostatos, kuriose nurodyta, jog nuo 2024 m. sausio 1 d. Asmenų ir šeimų, įrašytų į sąrašus, socialinio būsto nuomos laukimo (buvimo šiame sąraše) laikotarpis negali būti ilgesnis kaip 5 metai, o nuo 2026 m. sausio 1 d. šis laikotarpis negali būti ilgesnis nei 3 metai. Šiuo metu Kaišiadorių rajono savivaldybėje asmenų ir šeimų buvimo sąrašuose laikas yra vidutiniškai 9–14 metų. Akivaizdu, kad jis per ilgas ir būtina rasti savivaldybės būsto fondo plėtros galimybių. **(S11)**

Būsto nuomos ar išperkamosios būsto nuomos mokesčių dalies kompensacijoms mokėti 2022 metais Kaišiadorių rajono savivaldybėje buvo panaudota 10 162,33 Eur valstybės biudžeto specialioji tikslinė dotacija. Ši paramos forma populiarėja ir ja pasinaudojo 10 šeimų (iš viso 30 asmenų), turinčių teisę gauti kompensaciją. Pažymėtina, jog LR vyriausybei priėmus teisės aktų pakeitimus, ši paramos forma tapo ženkliai svaresnė, t. y. padidėjo maždaug 40 proc. 2019 m. ši parama siekė 504,58 eur; 2020 m. - 3081,98 eur; 2021 m. - 3817,47 eur. 2022 m. Vienuolika šeimų pateikė prašymus dėl teisės į paramą būstui įsigyti patvirtinimo, kurioms, vadovaujantis Lietuvos Respublikos paramos būstui įsigyti ar išsinuomoti įstatymu, nustatyta teisė į paramą būstui įsigyti ir išduotos pažymos patvirtinančios apie šią teisę. Keturioms iš jų buvo suteiktas valstybės iš dalies kompensuojamas kreditas ir šeimos, pasinaudojusios šia paramos būstui įsigyti forma, nuosavybės teise įsigijo būstus.

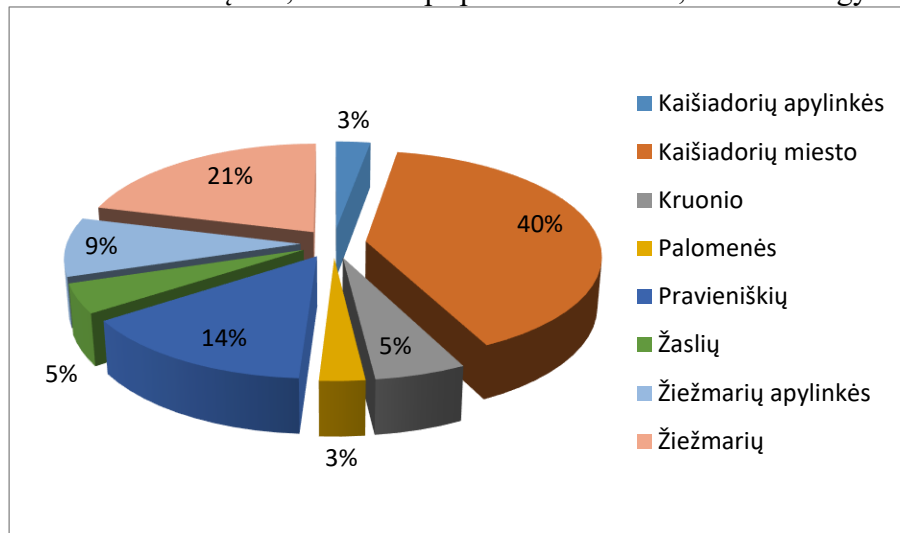
2018 m. rugsėjo 1 d. įsigaliojus Lietuvos Respublikos finansinės paskatos pirmąjį būstą įsigyjančioms jaunoms šeimoms įstatymui, per 2022 metus Kaišiadorių rajono savivaldybės administracijoje gauti 89 prašymai dėl teisės į finansinę paskatą pirmąjį būstą įsigyjančioms jaunoms šeimoms patvirtinimo. Iš jų 29 jaunų šeimų prašymai patenkinti, 24 iš jų pasirašė su kredito įstaigomis

kredito sutartis. Pasikalbėjus su jaunomis šeimomis, siekiančiomis pasinaudoti paskata, išryškėja problema, jog Kaišiadorių rajono savivaldybėje, ypač Kaišiadorių mieste, nėra pakankamos būstų, kuriuos jos galėtų įsigyti, pasiūlos.

19 pav. Prašymų dėl finansinės paramos dinamika [Kaišiadorių r. savivaldybės informacija]

2022 metais jaunos šeimos dažniausiai rinkosi Kaišiadorių miesto (9 šeimos), Žiežmarių apylinkės (4 šeimos), Pravieniškių ir Rumšiškių (po 3 šeimas) seniūnijas. Kaišiadorių rajono savivaldybės būsto fondą 2022 m. gruodžio 31 d. sudarė 182 (5 būstais mažiau nei 2021 m.) būstai: 72 savivaldybės būstai ir 110 socialinių būstų. 2022 m. nuomininkams parduoti 5 savivaldybės būstai, 1 būstas išbrauktas iš būsto fondo sąrašo, nes buvo pripažintas avariniu, netinkamu gyventi.

20 pav. Socialinių būstų pasiskirstymas Kaišiadorių r. seniūnijose [Kaišiadorių r. savivaldybės informacija]

Civilinė sauga. 2022 metais, prasidėjus karui Ukrainoje, civilinė sauga tapo prioritetine ir itin svarbia sritimi visos Lietuvos ir Europos gyventojams. Tačiau ne visi į tai žvelgia rimtai ir atsakingai, dažnai pasikliaudami valstybe ir kitais asmenimis, kurie turėtų pasirūpinti šalies piliečiu esant ekstremaliai situacijai. Pasak LR Vidaus reikalų ministerijos, tik penktadalis (18 proc.) Lietuvos gyventojų turi susiruošę išvykimo krepšį, o šeimos planą, kaip elgtis nelaimės metu, su artimaisiais yra aptarę 15 proc. gyventojų. Būtinausių atsargų 72 val. (maisto, vandens, vaistų, higienos priemonių) pasiruošę turi 50 proc. šalies gyventojų. **(S15)** Dabartinė situacija, kai Europos pašonėje yra griauantis įstatymus, naikinantis žmones, nesilaikanti tarptautinių saugumo normų, agresyvus kaimynas, akivaizdu, kad civilinė parengtis yra itin svarbi. Ši situacija nuo kitų įvykių, kurių pasekmės likviduoja ugniagesiai, policija, medikai. Būtina nepertraukiamai šviesti visuomenę kaip elgtis esant ekstremaliai situacijai, mokyti kaip suteikti pirmąją pagalbą, informuoti apie parengties evakuacijai priemones.

2022 metais Kaišiadorių rajone buvo registruoti 6 ekstremalūs įvykiai: 5 iš jų dėl pavojingų radinių ir 1 įvykus stichiniam meteorologiniam reiškiniai „Ilgai trunkantis labai smarkus lietus“ (kritulių, iškritusių per 5 paras ir trumpiau, kiekis viršijo mėnesio standartinę klimato normą), dėl kurio Kaišiadorių rajono savivaldybės teritorijoje nuo 2022 m. birželio 23 d. 9.00 val. buvo paskelbta savivaldybės lygio ekstremalioji situacija. Kaišiadorių rajono pavojų ir rizikos analizė 2022 metais buvo peržiūrėta 2 kartus ir atliktas pavojų ir rizikos analizės atlikimo vertinimas. Rizikos analizė buvo papildyta viena grėsme, kuri turi didelę riziką, – karo grėsme.

Kaišiadorių rajono savivaldybės administracijos specialistams atlikus pavojų ir rizikos analizės atlikimo vertinimą, buvo patikslinti galimų pavojų padarinių (poveikio) numatomi nuostoliai. Atlikus pavojų ir rizikos analizės vertinimą, buvo nustatyta, kad labai didelės rizikos grėsmių yra 6, didelės rizikos grėsmių yra 16, vidutinės rizikos grėsmių yra 8 ir priimtinos rizikos grėsmių yra 3. Kibernetinių atakų poveikio rizika įvertinta kaip aukšta.

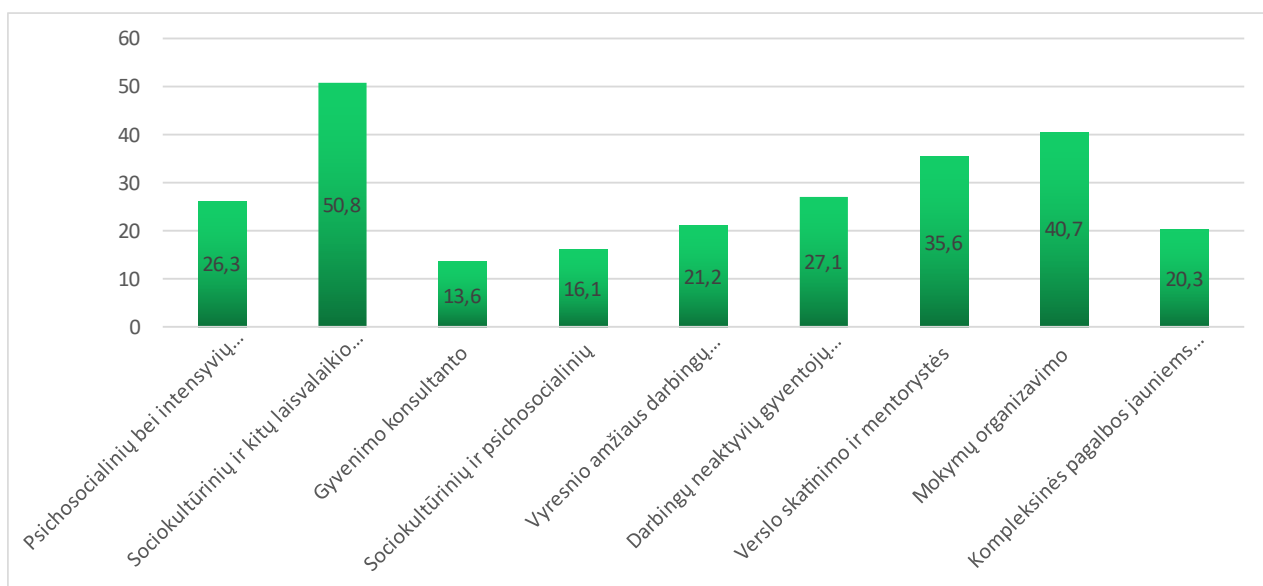
2022 metais LR Vidaus reikalų ministerija kartu su Neįgaliųjų reikalų departamentu atliko socialinį tyrimą - "Žmonių su negalia apklausa apie jų žinias ir pasiruošimą ekstremaliosioms situacijoms", kuris parodė, kad tik 4 iš 10 gyventojų su negalia žino kaip elgtis iškilus pavojui. Tyrimas taip pat parodė, jog 54 proc. žmonių su negalia namuose turi būtinausių atsargų 72 valandoms, 16 proc. yra pasiruošę išvykimo krepšį, o 15 proc. yra pasirengę veiksmų planą, kaip jie elgtųsi nelaimės atveju. Tuo metu 64 proc. respondentų teigė, jog nėra ieškoję informacijos apie pasirengimą ekstremaliosioms situacijoms. **(S15)** Ministerija pažymi, jog sociologinio tyrimo duomenimis, negalių turintys žmonės, kaip ir daugelis šalies gyventojų, nėra pakankamai pasirengę reaguoti, jei kiltų karo pavojus ar tektų susidurti su ekstremalia situacija [LR Vidaus reikalų ministerijos duomenys.]

Visoms nustatytoms rizikoms suvaldyti būtinas ne tik pagalbos tarnybų sklandus darbas, bet ir nuolatinis visuomenės švietimas. Žmonių švietimas, informuotumas ir tinkama parengtis yra viena svarbiausių ateinančių metų civilinės saugos investicijų. Kad reikia būti pasiruošus ir žinoti, kaip elgtis ekstremaliosiose situacijose – ištikus branduolinei avarijai, kitoms civilinės saugos nelaimėms ar karinėms grėsmėms.

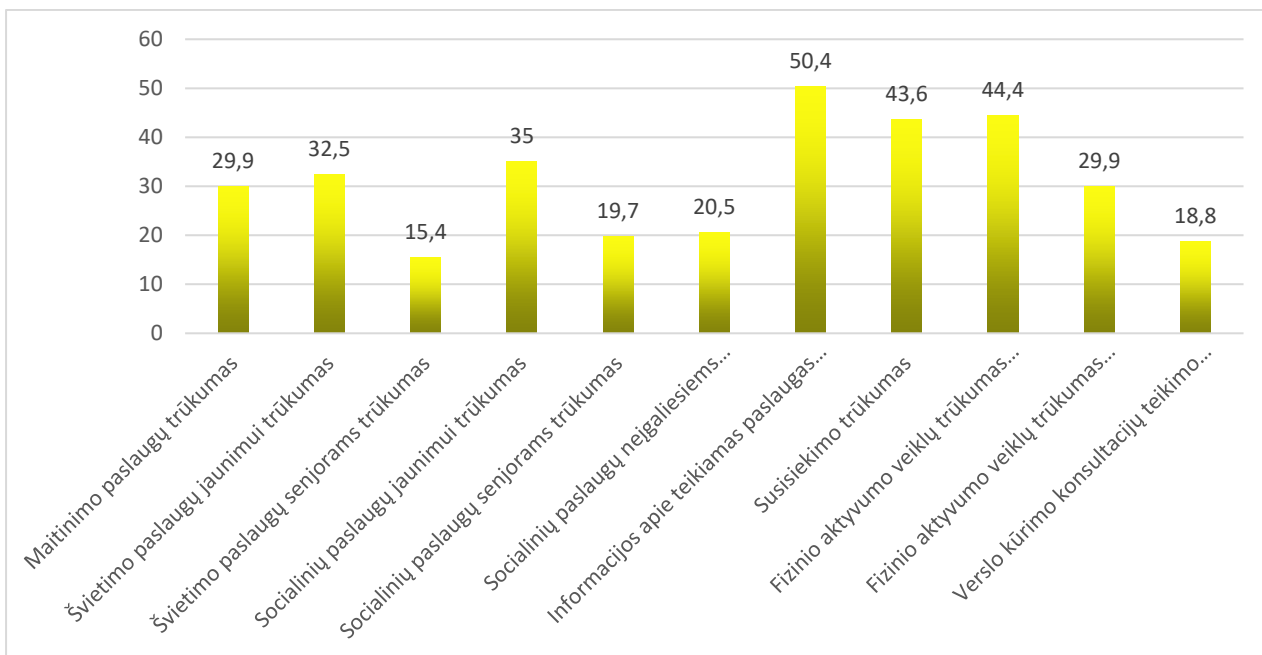
Kaišiadorių miesto vietos veiklos grupė naujam strateginiam laikotarpiui intensyviai ruošėsi nuo 2022 metų, kuomet vyko susitikimai su miesto gyventojais, vietos veiklos grupės nariais, vyko poreikių apklausa. Gyventojų ir socialinių partnerių dalyvavimas rengiant dokumentą atliko itin svarbų vaidmenį. Pagrindinis principas, kuriuo buvo vadovautasi rengiant vietos plėtros strategiją – viešumas, partnerystė, diskusijos, socialinių partnerių įtraukimas, esamos situacijos ir statistinių duomenų analizė.

Siekiant išaiškinti poreikius ir esamą situaciją buvo taikyti tokie metodai: vykdoma gyventojų apklausa internetu platinant apklausos anketą su 99 klausimais, gauti atsakymai iš 118 respondentų, organizuoti 6 susitikimai su socialiniais partneriais kuriuose buvo diskutuojama apie galimus projektus, 4 vietos veiklos grupės valdybos pasitarimai. Buvo vykdyta kiekybinė ir kokybinė apklausa. Kiekybinė – kuomet apklausta pasitelkiant internetinę anketą, kokybinė – apklausiant gyventojus per socialinius partnerius. Po rezultatyvių susitikimų gautos projektinės idėjos.

Internetinėje apklausoje dalyvavo 25 vyrai ir 93 moterys. Aktyviausi buvo 36 - 45 m. amžiaus gyventojai, kas sudarė 32,2 proc. visų dalyvavusių. Pagal užimtumą, aktyviausi buvo darbuotojai, dirbantys pagal darbo sutartis - viso 71 proc. atsakiusių į klausymus, dirbantys savarankiškai - 16,9 proc., valstybės tarnautojai - 17,8 proc., studentai - 5,9 proc., pensininkai - 7,6 proc., negalią turintys žmonės - 1,7 proc. 21 paveikslėlyje pateikti respondentų atsakymai apie labiausiai trūkstamas paslaugas Kaišiadorių mieste. 22 paveiksle pateikti atsakymai respondentų kokios pagrindinės problemos Kaišiadorių mieste.

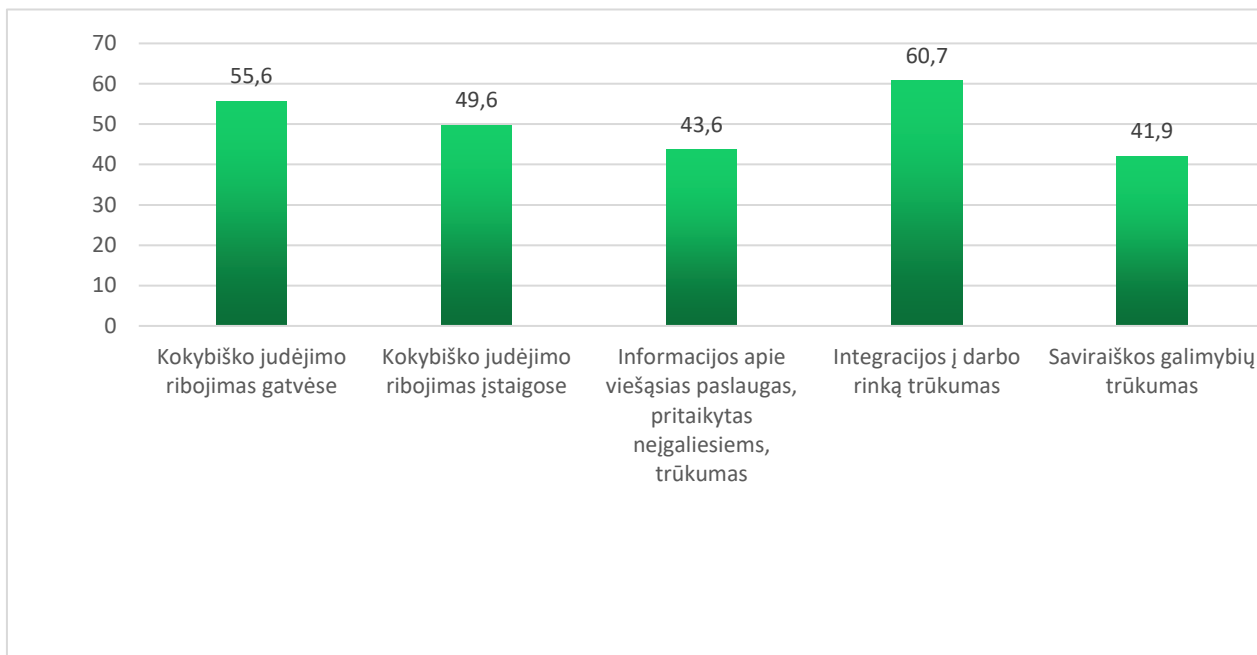

21 pav. Respondentų procentas, įvardijęs trūkstamas paslaugas Kaišiadorių mieste.

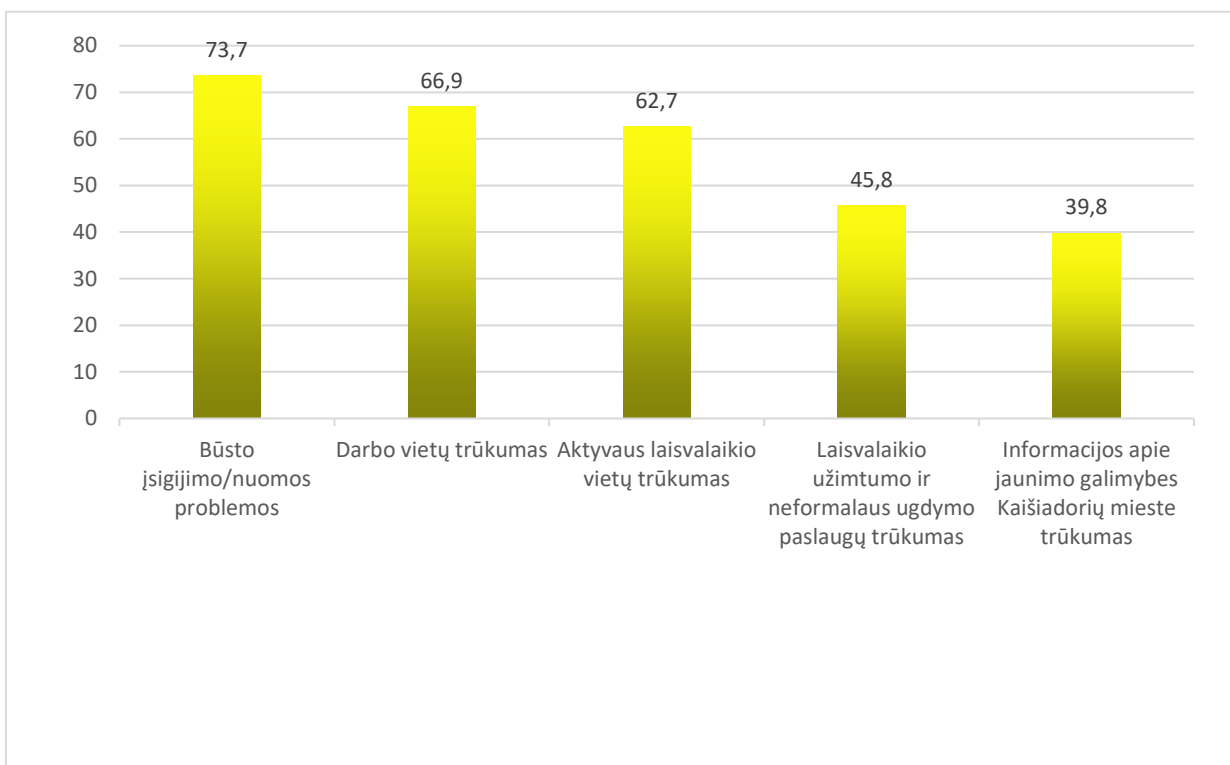

22 pav. Respondentų procentas, įvardijęs pagrindines paslaugų problemas Kaišiadorių mieste.

Respondentai įvertino neįgaliesiems, jauniems žmonėms, užsieniečiams kylančias problemas. 23 paveiksle pateiktos neįgaliesiems kylančios problemos, 24 paveiksle - jaunimui kylančios problemos.

23 pav. Respondentų procentas, įvardijęs problemas, kylančias neįgaliesiems Kaišiadorių mieste.

24 pav. Respondentų procentas, įvardijęs problemas, kylančias jaunimui Kaišiadorių mieste.

Atskirai įvardijamas poreikis tokių paslaugų kaip senjorų aktyvus laisvalaikis, pavežėjimo paslaugos, informacijos apie teikiamas paslaugas Kaišiadorių mieste stoka, senjorams, neįgaliesiems trūksta nemokamų kultūrinių paslaugų, užimtumo, neįgaliesiems trūksta pagalbos priemonių, nėra savipagalbos, mažas jaunimo užimtumas, trūksta savanoriškos pagalbos, orientuotos į jaunimą renkantis profesiją, trūksta fizinio aktyvumo žinių, įgūdžių, visuomenės sveikatos stiprinimo priemonių, savanorystės mokymų, užimtumo, aktyvaus laisvalaikio vietų.

Surinkus minėtus duomenis ir atlikus vietos statistinę analizę, atlikta stiprybių, silpnybių, galimybių ir grėsmių analizė, pateikta žemiau esančioje lentelėje.

Stiprybių, silpnybių, grėsmių ir galimybių analizė parodė, kad Kaišiadorių mieste būtinas iniciatyvų palaikymas ir skatinimas siekiant mažinti socialines problemas, socialinę atskirtį, užtikrinti kokybišką gyvenseną, didinti socialinę įvairių grupių integraciją. SSGG analizė, poreikių išskyrimas leido suformuoti Kaišiadorių miesto vietos veiklos grupės vietos plėtros strategijos tikslą ir uždavinius. Tikslas ir uždaviniai pasirenkami įvertinus alternatyvius tikslus ir uždavinius.

3. STIPRYBIŲ, SILPNYBIŲ, GALIMYBIŲ IR GRĖSMIŲ ANALIZĖ

STIPRYBĖS		SILPNYBĖS	
1.	Patogi Kaišiadorių strateginė padėtis – šalia didieji Lietuvos miestai: Kaunas (45,5 km) ir Vilnius (68,4km). Gera infrastruktūra verslo, logistikos, turizmo ir gyvenamųjų ūkių plėtrai. (S1)	1.	Didėjantis pensinio amžiaus žmonių skaičiaus, bendrame gyventojų skaičiuje sukelia svyravimus darbo rinkoje, stabdo ekonominį augimą. (S10)
2.	Kaišiadorių mieste išplėtotas socialinių partnerių – nevyriausybinių ir valstybinių organizacijų, kurios imasi iniciatyvos ir sprendžia miesto gyventojų socialines problemas, tinklas. (S2)	2.	Socialiai pažeidžiamoms grupėms prieinamos tik būtiniausios paslaugos, neužtikrinama kokybiška buitinis, kultūrinės, turistinės bei sportinės veiklos, laisvalaikio užimtumas, psichinės bei emocinės savijautos gerinimo programos. (S11)
3.	Patraukli aplinka vystyti verslą, kokybiškos verslo pradžios konsultavimo paslaugos. Augantis verslo įmonių skaičius. (S3)	3.	Kompetentingos ir motyvuotos darbo jėgos trūkumas riboja būtiniausių paslaugų teikimą, verslų plėtrą. (S12)
4.	Augantis miesto gyventojų skaičius kuria potencialą užpildyti laisvas darbo vietas ar kurti naujas. (S4)	4.	Žmogiškųjų išteklių stoka, ribojanti turizmo plėtrą, nepakankama gyva komunikacija su atvykstančiais, nėra informacinių stendų apie lankytinus objektus žmonėms su regos ir klausos negalia. Lankyti objektai neturi vežimėlių sunkiai vaikštantiems žmonėms. (S13)
5.	Gausu tradicinių, kultūrinių, sportinių renginių, augantis turistų skaičius. (S5)	5.	Nepakankamas gyventojų naudojimas e paslaugomis. (S14)
6.	Aukšti užimtumo rodikliai. (S6)	6.	Gyventojų nepasirengimas ekstremalioms situacijoms. (S15)
7.	Didelis turizmo objektų skaičius, kompetentingi Kaišiadorių TVIC darbuotojai, puikios lankytinus objektus pristatančios priemonės. (S7)	7.	Mieste nevystomas socialinis verslas. (S16)

8.	Aktyvios jaunimo iniciatyvos. (S8)		
9.	Veikiantis trečiojo amžiaus universitetas. (S9)		
GALIMYBĖS		GRĖSMĖS	
1.	Paslaugų spektro socialiai pažeidžiamoms gyventojų grupėms gerinimas užtikrintų lygias galimybes ir komfortabilias gyvenimo sąlygas.	1.	Senstanti visuomenė mažina miesto ir rajono ekonominius rodiklius, stabdo verslų vystymą, socialinių - visuomeninių paslaugų užtikrinimą.
2.	Patrauklių sąlygų gyventi, dirbti ir mokytis Kaišiadoryse užtikrinimas sąlygotų gyventojus likti mieste, kurti darbo vietas, didinti prekių ir paslaugų poreikį.	2.	Dėl skurdžios kultūrinės, sportinės, laisvalaikio veiklos socialiai pažeidžiamos gyventojų grupės nesijaus pilnaverčiais visuomenės nariais.
3.	Gyventojų psichologinės, emocinės, fizinės sveikatos gerinimas prevencinių ir švietėjiškų priemonių pagalba užtikrintų geresnę gyvenimo kokybę, ilgaamžiškumą ir sveikatą.	3.	Dėl gyventojų senėjimo didės išlaidos priežiūros bei slaugos paslaugoms.
4.	Didėjanti turizmo komunikacija, įrengtos informacinės priemonės žmonėms su negalia, judėjimą lengvinančios priemonės pritrauktų didesnius šalies ir užsienio turistų srautus.	4.	Nevykstant naujų būstų statyboms ir esant menkai nuomojamų būstų pasiūlai, jauni žmonės išvyks gyventi ir dirbti į didžiuosius šalies miestus.
5.	Gera komunikacija pritrauktų didesnius lankytojų srautus į tradicinius kultūrinius ir sporto renginius.	5.	Dėl trūkstamų socialinių paslaugų miestas gali būti nepatrauklus atvažiuoti ir įsikurti.
6.	Specializuota švietėjiška veikla mokyklose padėtų ugdyti motyvuotus, ambicingus, žinių siekiančius jaunos, sveikus žmones.	6.	Dėl kvalifikuotų darbuotojų stokos ir menkai motyvuoto jaunimo, kyla grėsmė neišpildyti darbo rinkos poreikių.

7.	Savanoriškos veiklos skatinimas padėtų spręsti socialines Kaišiadorių miesto gyventojų problemas.	7.	Nepakankamas turizmo paslaugų išvystymas ribos turistų srautus.
8.	Nuolatinė švietėjiška veikla civilinės saugos klausimu padėtų jaustis saugiau savo mieste ir šalyje.	8.	Esant karo grėsmei, ekstremalioms sąlygoms nepasiruošusių gyventojų išgyvenimo galimybės mažėja.
9.	Gyvenamųjų būstų plėtra Kaišiadorių mieste paskatintų jaunų šeimų įsikūrimą mieste, darbo vietų kūrimą, didintų miesto pridėtinę vertę tiek ekonomikoje, tiek sprendžiant socialinius poreikius.		

4. VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOS TIKSLAI, UŽDAVINIAI IR JŲ ĮGYVENDINIMO STEBĖSENOS RODIKLIAI, ĮSKAITANT ĮŠMATUOJAMAS REZULTATO SIEKTINAS REIKŠMES

1. TIKSLAS – SKATINTI PASLAUGŲ, ATITINKANČIŲ SOCIALIAI PAŽEIDŽIAMŲ GYVENTOJŲ POREIKIUS, PLĖTRĄ BEI SIEKTI DIDINTI SOCIALINĘ ĮTRAUKTĮ IR KOKYBIŠKĄ GYVENSENĄ, PATRAUKLUMĄ GYVENTI IR DIRBTI KAIŠIADORIŲ MIESTE

Išanalizavus teritorijos ir gyventojų duomenis, suvedus išvadas į SSGG, akivaizdu, kad Kaišiadorių mieste, kaip ir visoje Lietuvoje yra socialiai pažeidžiamų gyventojų grupės, t. y. senjorai, neįgalūs asmenys, mažas pajamas gaunantys asmenys, bedarbiai, našlaičiai, nuteistieji, asmenys, turintys priklausomybių, kurių socialines problemas iš dalies sprendžia įvairios nevyriausybinės ir valstybinės institucijos. Tačiau jos visos stokoja finansinių išteklių, dažnai ir žmogiškųjų. Socialiai pažeidžiamų žmonių grupių problemos sprendžiamos iš dalies, prieinamos tik būtiniausios paslaugos, neužtikrinama kokybiška buitis, kokybiškos kultūrinės, turistinės bei sportinės veiklos, laisvalaikio užimtumas. Pensijinio amžiaus žmonių skaičius didėja. Nedarbantys žmonės dažnai menkai motyvuoti ir stokoja kompetencijos. Nevyriausybinių organizacijų finansavimas menkas, paslaugos dažnai žemos kokybės. Nesprendžiant šių problemų miesto gyventojai nesijaus pilnaverčiais nariais, senstanti visuomenė paliks darbo vietas, jaunų žmonių bus mažai arba jie nemotyvuoti. Socialinių paslaugų poreikis augs. Verslumas neaugs. Iškelto tikslo įgyvendinimas prisidėtų prie gyvenimo kokybės gerinimo Kaišiadorių mieste, būtų prisidedama prie silpnųjų bei grėsmių, nurodytų SSGG mažinimo, bei stiprybių ir galimybių didinimo.

TIKSLO 1 ALTERNATYVA	TIKSLO 2 ALTERNATYVA
<p>SKATINTI SOCIALINIŲ PASLAUGŲ PLĖTRĄ SOCIALIAI PAŽEIDŽIAMOMS KAIŠIADORIŲ MIESTO GYVENTOJŲ GRUPĖMS. Šio tikslo alternatyva apsiriboja tik socialinių paslaugų teikimu, yra ribota ir visapusiškai poreikių netenkina. Siekiant šio tikslo gyventojai neskatinami iniciatyvai ir įsitraukimui. Tačiau, siekiant šio tikslo uždaviniai gali būt mažesne ribota apimtimi, veiklos aukštos kokybės.</p>	<p>SKATINTI KAIŠIADORIŲ MIESTO GYVENTOJŲ EKONOMINĮ UŽIMTUMĄ, VESLŲ KŪRIMĄ, ĮSITRAUKIMĄ Į MIESTO EKONOMINIO GYVYBINGUMO AUGIMĄ, ĮSIDARBINAMUMO DIDINIMĄ. Šis tikslas skatina spręsti užimtumo, verslų kūrimo klausimus, bet nesprendžia socialinių problemų, socialiai pažeidžiamų gyventojų grupių įtraukties.</p>

	Rezultato rodiklio pavadinimas	Pradinė reikšmė 2024	Siekiamą reikšmė 2029
1.	BIVP projektų veiklų dalyvių, kurie po dalyvavimo veiklose toliau dalyvauja socialinei integracijai skirtose veiklose ir (ar) darbo rinkoje, proc.	0	40
2.	Paramą gavusiuose subjektuose sukurtos darbo vietos, sk.	0	2

1.1. UŽDAVINYS – MAŽINTI KAIŠIADORIŲ MIESTO GYVENTOJŲ SOCIALINĘ ATSKIRTĮ SUKURIANT PASLAUGAS IR ĮTRAUKIANT Į VEIKLAS

Įvertinus statistiką ir teritorijos situaciją, sukėlus išvadas į SSGG, šiuo uždaviniu būtų mažinamos silpnųjų, įvardytų SSGG analizės 1, 2, 3, 4 punktuose, pasekmės, pasinaudojant stiprybėmis, esančiomis 2, 3, 4, 8, 9 punktuose bei 1, 2, 3, 6, 7, 8 punktuose esančiomis galimybėmis. Siekiant šio uždavinio rezultatų būtų siekiama švietėjiškos, kultūrinės, sportinės, sveikatinimo veiklų plėtra, verslų skatinimas, NVO ir kitų socialiai atsakingų institucijų bendradarbiavimas ir paslaugų plėtra, visuomenės sąmoningumo ugdymas, socialinio verslo kūrimas, savanorystės skatinimas. Uždavinys orientuotas į pensijinio amžiaus Kaišiadorių miesto gyventojus, negalią turinčius gyventojus bei jų šeimas, nuteistuosius, paauglius, jaunas šeimas, moksleivius. Uždavinio įgyvendinimo terminas 2028 m. gruodžio 31 d.

	Produkto rodiklio pavadinimas	Pradinė reikšmė	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Siekiamą reikšmė
1.	BIVP projektai, kuriuos įgyvendino NVO ir (arba) kurie įgyvendinti kartu su partneriu (vnt.)	0	0	0	4	2	1	1	0	8
2.	BIVP projektų veiklų dalyviai, įskaitant visas tikslines grupes (asm.)	0	0	0	240	110	40	30	0	420
1.1. UŽDAVINIO 1 ALTERNATYVA					1.1. UŽDAVINIO 2 ALTERNATYVA					

1. 1. Uždavinio alternatyva Nr. 1 - užtikrinti socialinių paslaugų prieinamumą ir apimtį Kaišiadorių miesto gyventojams. Ši alternatyva neskatina Kaišiadorių miesto gyventojų aktyvumo, socialinės integracijos.

1. 1. Uždavinio alternatyva Nr. 2. - sudaryti sąlygas Kaišiadorių miesto gyventojams aktyviam įsitraukimui į kultūrinės, sportinės, laisvalaikio veiklas. Šis uždavinys siekia gerinti Kaišiadorių miesto gyventojų gyvenimo kokybę, bet nesprenžia socialinių problemų.

1.2. UŽDAVINYS – STIPRINTI VERSLUMO KOMPETENCIJAS IR ĮSITRAUKIMĄ Į DARBO RINKĄ, SKATINANT SOCIALINIŲ VERSLŲ BEI TURIZMO PASLAUGŲ KŪRIMĄ KAIŠIADORIŲ MIESTE

Įvertinus statistiką ir teritorijos situaciją, sukėlus išvadas į SSGG, šiuo uždaviniu būtų mažinamos silpnybių, įvardytų SSGG analizės 3, 4 punktuose, pasekmės, pasinaudojant stiprybėmis, esančiomis 1, 2, 3, 5, 7, 8 punktuose bei 4, 5, 7 punktuose esančiomis galimybėmis. Siekiant šio uždavinio rezultatų, būtų siekiama išugdyti į turizmu, renginių organizavimo sektoriumi besidominčius gyventojus savanoriškai ar individualiai veiklai, turizmo infrastruktūros priemonių kūrimą, įvairių techninių galimybių gidų kūrimą, kas padidintų regiono turistinį patrauklumą ir Kaišiadorių miesto gyventojų užimtumą, geresnę gyvenimo kokybę. Šiuo uždaviniu siekiama padėti asmenims iš pažeidžiamų grupių įsitraukti į darbo rinką, stiprinti jų verslumo kompetencijas, paskatinti kurti socialinius verslus teikiant paslaugas gyventojams. Uždavinys orientuotas į bedarbius, neįgaliuosius asmenis, jaunimą, moksleivius, pensijinio amžiaus gyventojus. Uždavinio įgyvendinimo terminas 2027 m. gruodžio 31 d.

	Produkto rodiklio pavadinimas	Pradinė reikšmė	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Siekiamą reikšmė
1.	Paramą dotacijomis gavusios įmonės	0	0	0	1	0	1	0	0	2
2.	BIVP projektai, kuriuos įgyvendino NVO ir (arba) kurie įgyvendinti kartu su partneriu (vnt)	0	0	0	2	1	0	0	0	3
3.	Socialinio verslo subjektai, per BIVP projektus gavę	0	0	0	1	0	1	0	0	2

	paramą socialinio verslo kūrimui ar plėtrai									
4.	Paramą gavusios įmonės (iš kurių: labai mažos, mažos, vidutinės ir didelės)	0	0	0	1	0	1	0	0	2
5.	BIVP projektų veiklų dalyviai, įskaitant visas tikslines grupes (asm.)	0	0	0	22	10	10	0	0	42

1.2. UŽDAVINIO 1 ALTERNATYVA	1.2. UŽDAVINIO 2 ALTERNATYVA
<p>1.2. Uždavinio alternatyva Nr. 1: organizuoti ugdomasias, skatinamasias, motyvacines veiklas ir priemones, skatinančias aktyviai dirbti, kurti verslus, dalyvauti savanoriškose veiklose. Ši uždavinio alternatyva yra gana plati, skatinanti aktyviam užimtumui, tačiau neįtraukianti socialinių problemų sprendimo per verslą, paslaugų kūrimo, turizmo infrastruktūros plėtros.</p>	<p>1.2. Uždavinio alternatyva Nr.2: Skatinti naujų darbo vietų kūrimą ir ekonominį užimtumą Kaišiadorių mieste per švietėjišką veiklą ir darbo vietų bazių sukūrimą. Ši alternatyva skatina ir kuria švietėjiškas veiklas, verslų kūrimą ir verslo pradžios palengvinimą per aprūpinimą priemonėmis, tačiau savo apimtimi gana ribota.</p>

1.3. UŽDAVINYS – UGDYTI KAIŠIADORIŲ MIESTO GYVENTOJŲ PILIETIŠKUMO KOMPETENCIJAS, PASIRENGIMĄ EKSTREMALIOMS SITUACIJOMS, SAVANORYSTĘ.

Įvertinus statistiką ir teritorijos situaciją, sukėlus išvadas į SSGG, šiuo uždaviniu būtų mažinamos silpnųjų, įvardytų SSGG analizės 2, 5, 6 punktuose, pasekmės, įvardytos SSGG analizės 2, 5, 6 punktuose, pasinaudojant stiprybėmis, esančiomis 2, 8, 9 punktuose bei 2, 6, 8 punktuose esančiomis galimybėmis. Siekiant šio uždavinio rezultatų, būtų siekiama švietėjiškų priemonių pagalba skatinti gyventojų pilietiškumą, paprastesnį bendravimą su valstybės institucijomis, pasirengimą ekstremalioms situacijoms, siekimą prisiimti asmeninę atsakomybę esant ekstremaliai situacijai. Uždavinys orientuotas į Kaišiadorių miesto gyventojus, neįgaliuosius asmenis, jaunimą, moksleivius, pensijinio amžiaus gyventojus. Uždavinio įgyvendinimo terminas 2026 m. gruodžio 31 d.

	Produkto rodiklio pavadinimas	Pradinė reikšmė	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Siekiamą reikšmė
1.	BIVP projektai, kuriuos įgyvendino NVO ir (arba) kurie įgyvendinti kartu su partneriu (vnt.)	0	0	0	3	1	0	0	0	4
2.	BIVP projektų veiklų dalyviai, įskaitant visas tikslines grupes (asm.)	0	0	0	42	10	0	0	0	52

1.3. UŽDAVINIO 1 ALTERNATYVA	1.3. UŽDAVINIO 2 ALTERNATYVA
1.3. Uždavinio alternatyva Nr. 1: ugdyti savanorystę sprendžiant socialines problemas, pirmosios pagalbos įgūdžius, pasirengimą ekstremalioms situacijoms. Ši alternatyva gera tuo, kad išskiria savanorystę sprendžiant socialines problemas. Tačiau yra siauresnė savo apimtimi.	1.3. Uždavinio alternatyva Nr. 2: gerinti gyventojų kompiuterinį raštingumą, organizuoti švietėjišką veiklą sprendžiant Kaišiadorių miesto socialines problemas. Ši alternatyva per siaura, daugiau aktualiai pensijinio amžiaus gyventojams.

5. KAIŠIADORIŲ MIESTO 2024-2029 M. VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOS FINANSINIS VEIKSMŲ PLANAS

1. TIKSLAS - SKATINTI PASLAUGŲ, ATITINKANČIŲ SOCIALIAI PAŽEIDŽIAMŲ GYVENTOJŲ POREIKIUS, PLĖTRĄ BEI SIEKTI DIDINTI SOCIALINĘ ĮTRAUKTĮ IR KOKYBIŠKĄ GYVENSENĄ, PATRAUKLUMĄ GYVENTI IR DIRBTI KAIŠIADORIŲ MIESTE

		2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	viso 2022-2029 m.
Europos socialinis fondas +		0,00	0,00	0,00	269.250,00	117.235,00	30.485,00	23.544,00	0,00	440.514,50
Europos regioninės plėtros fondas		0,00	0,00	0,00	62.410,25	10.200,00	62.410,25	0,00	0,00	135.020,50
LR valstybės biudžetas		0,00	0,00	0,00	58.528,28	22.488,53	16.393,37	4.154,82	0,00	101.565,00
Savivaldybės biudžeto lėšos		0,00	0,00	0,00	31.636,91	12.155,96	8.861,28	2.245,85	0,00	54.900,00
Privačios lėšos		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Iš viso tikslui:		0,00	0,00	0,00	421.825,44	162.079,49	118.150,40	29.944,67	0,00	732.000,00

1.1. UŽDAVINYS - MAŽINTI KAIŠIADORIŲ MIESTO GYVENTOJŲ SOCIALINĘ ATSKIRTĮ SUKURIANT PASLAUGAS IR ĮTRAUKIANT Į VEIKLAS

Europos socialinis fondas +		0,00	0,00	0,00	188.380,00	85.045,00	30485,50	23.544,00	0,00	327.454,50
-----------------------------	--	------	------	------	------------	-----------	----------	-----------	------	------------

		Europos regioninės plėtros fondas	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		LR valstybės biudžetas	0,00	0,00	0,00	33.243,53	15.007,94	5.379,79	4.154,82	0,00	57.786,09
		Savivaldybės biudžeto lėšos	0,00	0,00	0,00	17.969,48	8.122,40	2.908,00	2.245,85	0,00	31.235,72
		Privačios lėšos	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		Iš viso uždaviniui:				416.476,31					416.476,31
1.1.1. Veiksmas - Prevencinių priemonių taikymas socialiai pažeidžiamiems ir socialinės rizikos asmenims	Atranka konkurso būdu pagal projektų atrankos aprašą	Europos socialinis fondas +	0,00	0,00	0,00	88.555,00	45.828,00	15.242,70	0,00	0,00	149.625,70
		Europos regioninės plėtros fondas	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		LR valstybės biudžetas	0,00	0,00	0,00	15.627,35	8.087,29	2.689,89	0,00	0,00	26.404,54
		Savivaldybės biudžeto lėšos	0,00	0,00	0,00	8.447,22	4.371,51	1.453,99	0,00	0,00	14.272,72
		Privačios lėšos	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		Iš viso veiksmui:					190.302,96				

1.1.2. Veiksmas – Socialinė- je atskirtyje esančių gyventojų įsitrauki- mas į visavertį visuome- nės gyvenimą, taikant kultūros edukacijas bei skatinant kūrybingu- mą	Atranka konkurso būdu pagal projektų atrankos aprašą	Europos socialinis fondas +	0,00	0,00	0,00	99.825,00	39.217,00	15.242,80	23.544,00	0,00	177.828,80
		Europos regioninės plėtros fondas	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		LR valstybės biudžetas	0,00	0,00	0,00	17.616,18	6.920,65	2.689,91	4.154,82	0,00	31.381,55
		Savivaldybės biudžeto lėšos	0,00	0,00	0,00	9.522,26	3.740,89	1.454,00	2.245,85	0,00	16.963,00
		Privačios lėšos	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		Iš viso veiksmui:	226.173,35								

**1.2. UŽDAVINYS - STIPRINTI VERSLUMO KOMPETENCIJAS IR ĮSITRAUKIMĄ Į DARBO RINKĄ, SKATINANT SOCIALINIŲ
VERSLŲ BEI TURIZMO PASLAUGŲ KŪRIMĄ KAIŠIADORIŲ MIESTE.**

Europos socialinis fondas +	0,00	0,00	0,00	36.500,00	18.250,00	0,00	0,00	0,00	54.750,00
Europos regioninės plėtros fondas	0,00	0,00	0,00	62.410,25	10.200,00	62.410,25	0,00	0,00	135.020,50

		LR valstybės biudžetas	0,00	0,00	0,00	17.454,75	5.020,59	11.013,57	0,00	0,00	33.488,91
		Savivaldybės biudžeto lėšos	0,00	0,00	0,00	9.435,00	2.713,83	5.933,28	0,00	0,00	18.102,11
		Privačios lėšos	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		Iš viso uždaviniui:	241.361,53								241.361,53
1.2.1. Veiksmas – Socialinėje atskirtyje esančių asmenų verslumo kompetencijų stiprinimas ir pagalba įsitraukiant į darbo rinką	Atranka konkurso būdu pagal projektų atrankos aprašą	Europos socialinis fondas +	0,00	0,00	0,00	36.500,00	18.250,00	0,00	0,00	0,00	54.750,00
		Europos regioninės plėtros fondas	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		LR valstybės biudžetas	0,00	0,00	0,00	6.441,18	3.220,59	0,00	0,00	0,00	9.661,76
		Savivaldybės biudžeto lėšos	0,00	0,00	0,00	3.481,72	1.740,86	0,00	0,00	0,00	5.222,58
		Privačios lėšos	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		Iš viso veiksmui:	69.634,34								
1.2.2. Veiksmas -	Atranka konkurso būdu pagal	Europos socialinis fondas +	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Socialinio verslo kūrimas ir plėtra Kaišiadorių mieste	projektų atrankos aprašą	Europos regioninės plėtros fondas	0,00	0,00	0,00	62.410,25	10.200,00	62.410,25	0,00	0,00	135.020,50
		LR valstybės biudžetas	0,00	0,00	0,00	11.013,57	1.800,00	11.013,57	0,00	0,00	23.827,15
		Savivaldybės biudžeto lėšos	0,00	0,00	0,00	5.953,28	972,97	5.953,28	0,00	0,00	12.879,54
		Privačios lėšos	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		Iš viso veiksmui:	171.727,19								

1.3. UŽDAVINYS - UGDYTI KAIŠIADORIŲ MIESTO GYVENTOJŲ PILIETIŠKUMO KOMPETENCIJAS, PASIRENGIMĄ EKSTREMALIOMS SITUACIJOMS, SAVANORYSTĘ

Europos socialinis fondas +	0,00	0,00	0,00	44.370,00	13.940,00	0,00	0,00	0,00	58.310,00
Europos regioninės plėtros fondas	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
LR valstybės biudžetas	0,00	0,00	0,00	7.830,00	2.460,00	0,00	0,00	0,00	10.290,00
Savivaldybės biudžeto lėšos	0,00	0,00	0,00	4.232,43	1.329,73	0,00	0,00	0,00	5.562,16
Privačios lėšos	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

		Iš viso uždaviniui:									74.162,16
1.3.1. Veiksmas - Sociokult ūrinių paslaugų marginali zuotoms bendruo menėms teikimas, plėtojant savanory stę	Atranka konkurso būdu pagal projektų atrankos aprašą	Europos socialinis fondas +	0,00	0,00	0,00	44.370,00	0,00	0,00	0,00	0,00	44.370,00
		Europos regioninės plėtros fondas	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		LR valstybės biudžetas	0,00	0,00	0,00	7.830,00	0,00	0,00	0,00	0,00	7.830,00
		Savivaldybės biudžeto lėšos	0,00	0,00	0,00	4.232,43	0,00	0,00	0,00	0,00	4.232,43
		Privačios lėšos	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		Iš viso veiksmui:	56.432,43								
1.3.2. Veiksmas – Sociali- nės įtraukties didinimas ir pasiren- gimas	Atranka konkurso būdu pagal projektų atrankos aprašą	Europos socialinis fondas +	0,00	0,00	0,00	0,00	13.940,00	0,00	0,00	0,00	13.940,00
		Europos regioninės plėtros fondas	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		LR valstybės biudžetas	0,00	0,00	0,00	0,00	2.460,00	0,00	0,00	0,00	2.460,00

civilinei saugai įgyvendinti nacionalinį savanoriškos veiklos modelį	Savivaldybės biudžeto lėšos	0,00	0,00	0,00	0,00	1.239,73	0,00	0,00	0,00	1.239,73
	Privačios lėšos	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Iš viso veiksmui:	17.729,73								17.729,73

Lėšos strategijos įgyvendinimui	iš viso:	2022 m.	2023 m.	2024 m.	2025 m.	2026 m.	2027 m.	2028 m.	2029 m.
Europos socialinis fondas +	440.514,50	0,00	0,00	0,00	269.250,00	117.235,00	30.485,50	23.544,00	0,00
Europos regioninės plėtros fondas	135.020,50	0,00	0,00	0,00	62.410,25	10.200,00	62.410,25	0,00	0,00
LR valstybės biudžetas	101.565,00	0,00	0,00	0,00	58.528,28	22.488,53	16.393,37	4.154,82	0,00
Savivaldybės biudžeto lėšos	54.900,00	0,00	0,00	0,00	31.636,91	12.155,96	8.861,28	2.245,85	0,00
Privačios lėšos	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Lėšos strategijos administravimui	iš viso:	2022 m.	2023 m.	2024 m.	2025 m.	2026 m.	2027 m.	2028 m.	2029 m.
Europos socialinis fondas +	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Europos regioninės plėtros fondas	115.092,00	0,00	0,00	20.016,00	20.016,00	20.016,00	20.016,00	20.016,00	15.012,00
LR valstybės biudžetas	20.309,00	0,00	0,00	3.532,00	3.532,00	3.532,00	3.532,00	3.532,00	2.649,00
Savivaldybės biudžeto lėšos	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Privačios lėšos	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Iš viso vietos plėtros strategijai:	
Europos socialinis fondas +	440.514,50
Europos regioninės plėtros fondas	250.112,50
LR valstybės biudžetas	121.874,00

Savivaldybės biudžeto lėšos	54.900,00
Privačios lėšos	0,00

6. GYVENAMOSIOS VIETOVĖS BENDRUOMENĖS DALYVAVIMO RENGIANČIAI STRATEGIJĄ EIGA

6.1. VIEŠIEJI PRISTATYMAI IR KONSULTACIJOS

Kaišiadorių miesto VVG rengdama strategiją didelį dėmesį skyrė konsultavimuisi su vietos bendruomene. Siekiant užtikrinti kuo platesnį visų gyventojų grupių įtraukimą pasirinktas mišrus viešinimo ir konsultavimosi būdas - elektroninės apklausos, gyvi susitikimai, konsultacijos, renginiai ir informacijos skelbimas Kaišiadorių rajono savivaldybės, Kaišiadorių miesto VVG tinklalapyje bei socialiniame tinkle *facebook*.

Kaišiadorių miesto VVG valdyba yra atsakinga už vietos plėtros strategijos rengimą, todėl strategijos rengimo paruošiamieji darbai aptarti 2023 m. vasario 22 d. vykusioje konsultacijoje su VVG valdyba bei su mieste veikiančių įstaigų aktyviais nariais. Pirminiame etape buvo siekiama išsiaiškinti Kaišiadorių miesto gyventojų paslaugų poreikį, miesto problemas bei lūkesčius. Parengta internetinė apklausos anketa, kuri buvo viešinama Kaišiadorių rajono savivaldybės bei Kaišiadorių miesto VVG tinklalapiuose. Gauti atsakymai iš 118 respondentų.

Apklausos rezultatai, parengti strategijos tikslai ir uždaviniai pristatyti 2023 m. kovo 29 d. Kaišiadorių turizmo ir verslo informacijos centre (Gedimino g. 55, Kaišiadorys) vykusiam renginyje, kuriame dalyvavo 19 asmenų iš 15 skirtingų įstaigų ir organizacijų. Strategijos finansinio veiksmų plano rengimo etape buvo siekiama išsiaiškinti potencialių projektų rengėjų finansinius lūkesčius, lėšų poreikio pagrįstumą. Kaišiadorių miesto VVG parengė projektinio pasiūlymo formą ir ją išsiuntė elektroniniu paštu projektų rengėjams. Gauta 16 projektinių pasiūlymų, kurių apibendrinti duomenys yra finansiniame veiksmų plane. Vykdyti susitikimai su atskiromis asmenų grupėmis: neįgaliųjų organizacijoms, kurių metu aptarti specifiniai paslaugų poreikiai pagal negalią, Kaišiadorių miesto jaunimu, miesto bendruomenėmis bei verslo atstovais. Parengta Kaišiadorių miesto VVG strategija 2023 m. rugpjūčio 3 d. viešai pristatyta Kaišiadorių rajono savivaldybės didžiojoje posėdžių salėje. Renginyje dalyvavo 48 asmenys.

Strategijai 2023 m. rugpjūčio 31 d. pritarė Kaišiadorių rajono savivaldybės taryba, o 2023 m. rugsėjo 6 d. Kauno regiono plėtros taryba.

Konsultacijų su įvairiomis tikslinėmis grupėmis dalyvių sąrašai, protokolai, susitikimų, viešo pristatymo renginio nuotraukos bei kiti konsultacijų su visuomene dokumentai pateikiami strategijos prieduose.

7. VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOS VALDYMO, STEBĖSENOS IR VERTINIMO TVARKA

7.1. VPS VALDYMAS, STEBĖSENA, VERTINIMAS IR KEITIMAI

Vietos plėtros projektų, skirtų vietos plėtros strategijai įgyvendinti, atranką, strategijos įgyvendinimo koordinavimą ir stebėseną atsakinga Kaišiadorių miesto VVG valdyba. Valdyba skelbia kvietimus teikti vietos projektus strategijos veiksams įgyvendinti. Vietos projektų atranka organizuojama konkurso būdu. Gautų vietos projektų atranką atlieka nepriklausomi vertintojai (ekspertai), o galutinius sprendimus dėl atrinktų projektų priima VVG valdyba.

Valdyba tvirtina VVG organizacinę struktūrą, pareigybių sąrašą, nustato pareigybinius atlyginimus administracijos darbuotojams. Planuojama, kad strategijos administravimui bus reikalingi 2 administracijos darbuotojai - projektų vadovai. Kaišiadorių miesto VVG pirmininkas atsakingas už VVG veiklos organizavimą, todėl pasitelkdamas projektų vadovus vykdys vietos plėtros strategijos stebėseną, užtikrins, kad nuolat būtų renkama ir sisteminama informacija apie planuotas ir pasiektas rezultato ir produkto rodiklių reikšmes, atrinktus finansuoti ir baigtus įgyvendinti projektus, laiku teikiamas ataskaitas. Ši informacija bus pateikiama Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijai ir viešinama ne rečiau kaip kartą per metus.

Strategijos įgyvendinime galės dalyvauti įvairios socialinės grupės, nes jų dalyvavimui bus sudarytos vienodos galimybės, t.y. užkirstas kelias bet kokiai diskriminacijai dėl lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, negalios, lytinės orientacijos, etninės priklausomybės, religijos ar kitų bruožų.

Miesto VVG pavedama atsakomybė užtikrinti, jog vietos plėtros projektų atrankos kriterijai ir atrankos procedūros būtų nediskriminuojantys ir skaidrūs. Šiuos atrankos kriterijus tvirtins miesto VVG valdyba. Vietos projektų vykdytojai bus atrenkami užtikrinant Vietos plėtros strategijų rengimo ir atrankos taisyklių 4.5 papunktyje nurodytų principų įgyvendinimą:

Atrenkant veiksmus ir juos įgyvendinančių projektų vykdytojus bus laikomasi šių principų:

1) partnerystės ir atvirumo: projektų naudos ir kokybės vertinimo kriterijuose prioritetą bus teikiamas projektams, įgyvendinamiems kartu su partneriu. Taip siekiama paskatinti į projektų įgyvendinimą įsitraukti įvairias socialines grupes, partnerystės principu įgyvendinti reikšmingesnius, plačiau apimančius ir problemą iš esmės sprendžiančius projektus.

2) lyčių lygybės ir nediskriminavimo: atrenkant projektus bus vertinama jų atitiktis lyčių lygybės, nediskriminavimo ir prieinamumo principams. Šis principas suprantamas ne tik kaip moterų ir vyrų lygių galimybių užtikrinimas, bet ir draudimas varžyti žmogaus teises ar teikti asmeniui privilegijas dėl jo lyties, tautybės, rasinės ar etninės kilmės, kalbos, religijos, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, negalios, socialinės padėties, amžiaus arba seksualinės orientacijos. Vyrų ir moterų lygybė apima lygias teises, atsakomybes ir galimybes abiem lytims. visiems asmenims bus sudaromos vienodos galimybės dalyvauti tiek strategijos įgyvendinime, tiek stebėsenoje, turėti

lygias teises ir galimybes užimti darbo vietas, gauti švietimą, naudotis VVG paslaugomis, teikti projektų paraiškas, įgyvendinti vietos projektus ir kt. Be to, vadovaujantis šiuo principu bus skatinama socialinė integracija ir užkertamas kelias socialinei atskirčiai.

3) jaunimo dalyvavimo: rengiant mokymus potencialiems vietos projektų įgyvendintojams, kviečiant teikti vietos projektų įgyvendinimo planus ir pasirenkant informacijos viešinimo kanalus bus atsižvelgiama į jaunimo grupių situaciją bei poreikius ir skatinamas teikti projektus, juos įgyvendinti ir/ar dalyvauti jų veiklose jaunimas iki 29 metų.

Įgyvendinant strategiją bei vietos projektus bus laikomasi horizontaliųjų principų, kurie reiškia vertybių ir praktikos rinkinį, kai pirmenybė teikiama teisingumui, įtraukčiai ir demokratiniam sprendimų priėmimui. Vertinant projektus ir atrenkant projektų vykdytojus bus vadovaujamasi šiais principais:

1) lygybė: į vietos projektų atrankos procedūras įtrauksime visų lyčių atstovus ir sieksime pašalinti disbalansą bei diskriminaciją. Taip pat sudarysime sąlygas visiems teikti vietos projektus neatsižvelgiant į projekto vykdytojų ir tikslinės grupės atstovų lytį.

2) įtraukimas: visiems asmenims sieksime suteikti vienodas galimybes dalyvauti tiek projektų teikime, tiek vertinime, turėti lygias teises ir galimybes užimti darbo vietas, gauti švietimą, naudotis VVG paslaugomis ir kt. Be to, vadovaujantis šiuo principu sieksime skatinti socialinę integraciją ir užkirsti kelią socialinei atskirčiai.

3) dalyvavimas sprendimų priėmimo: teiksime pirmenybę dalyvaujamesiems sprendimų priėmimo procesams, kai visi turi vienodą žodį priimant sprendimus. Šis principas yra svarbus visuomenės teisingumo ir socialinio teisėtumo aspektas, priimant sprendimus dėl projektų vykdytojų.

4) skaidrumas: sieksime užtikrinti viešumo, atvirumo ir skaidrumo principą, informuodami visuomenę apie savo veiklą, priimtus sprendimus ir kitus svarbius dalykus.

5) atskaitomybė: teiksime pirmenybę atskaitomybei už sprendimų priėmimo procesus ir rezultatus ir sieksime užtikrinti, kad sprendimus priimantys asmenys būtų atsakingi už savo veiksmus.

6) savitarpio pagalba: skatinsime savitarpio pagalbą ir bendradarbiavimo veiksmus, pabrėždami bendruomenės paramos ir solidarumo svarbą. Šis principas yra svarbus, kadangi jis padeda užtikrinti socialinį teisingumą ir lygybę, atsakomybę bei solidarumą veikloje. Taip pat jis labai svarbus siekiant užtikrinti socialinę gerovę ir teisingumą projektų vykdytojams, nes tik įgyvendinant savitarpio pagalbos principą galima pasiekti harmoningą ir solidaria VVG veiklą.

Horizontalieji principai teikia pirmenybę teisingumui, įtraukčiai, demokratiniam sprendimų priėmimui ir kolektyviniams veiksams, kurie gali duoti teisingesnių ir tvaresnių rezultatų socialiniame, politiniame ir vystymosi VVG veiklos kontekste.

Miesto VVG gali inicijuoti atrinktos finansuoti vietos plėtros strategijos keitimą. Miesto VVG įstatų 39.3-39.4 papunkčiuose nustatyta, kad VVG valdyba organizuoja vietos plėtros strategijos rengimą ir įgyvendinimą bei tvirtinta vietos plėtros strategiją, todėl atsiradus poreikiui keisti strategiją pirmiausia jos keitimui turi pritarti VVG valdyba. Inicijuoti vietos plėtros strategijos

keitimą gali Valdyba arba VVG pirmininkas, keitimas turi būti suderintas su Ministerija, tinkamai įformintas ir teikiamas tvirtinti visuotiniam narių susirinkimui.

Miesto VVG gali keisti vietos plėtros strategiją kai:

1. būtina keisti dėl teisės aktų, reglamentuojančių vietos plėtros strategijų įgyvendinimą, pakeitimų;

2. būtina keisti suplanuotų lėšų paskirstymą tarp vietos plėtros strategijos uždavinių ir veiksmų sričių;

3. būtina keisti didžiausią galimą ES struktūrinių fondų ir valstybės biudžeto lėšų paramos sumą (toliau – paramos suma) vienam vietos plėtros strategijos veiksmui įgyvendinti pagal skirtingus vietos plėtros strategijos uždavinius;

4. būtina patikslinti vietos plėtros strategijos veiksmų sąrašą, siekiant įgyvendinti vietos plėtros strategijoje numatytus rodiklius.

Miesto VVG, norėdama keisti vietos plėtros strategiją, privalo raštu pateikti Ministerijai motyvuotą prašymą leisti pakeisti vietos plėtros strategiją, miesto vietos veiklos grupės visuotinio narių susirinkimo protokolo kopiją ir kartu su prašymu pateikti visą informaciją ir dokumentus, kuriais pagrįdžiamas prašymas.

Siekiant laiku identifikuoti vietos plėtros projektų rengimo ir įgyvendinimo problemas, keliančias riziką vietos plėtros strategijos tinkamam įgyvendinimui, ir imtis veiksmų šioms rizikoms suvaldyti (pvz., atlikti papildomas vietos plėtros projektų pareiškėjų ir vykdytojų gebėjimams stiprinti skirtas veiklas) miesto VVG administracija:

- parengs laisvos formos ataskaitą vietos projektų vykdytojams, kurioje bus prašoma pateikti trumpą informaciją apie vietos projekto tikslus, įgyvendinimo eigą (įgyvendintas veiklas), pasiektus projekto rezultatus ir produkto rodiklius. Šią ataskaitą vietos projektų vykdytojai miesto VVG turės pateikti už kiekvieną ketvirtį iki kito mėn. 15 dienos (Pvz.: už I ketvirtį iki balandžio 15 dienos). Iki kitų metų vasario 28 dienos vietos projektų vykdytojai miesto VVG turės pateikti ataskaitą už ataskaitinius metus, kuri rengiama kaupimo principu, t.y. susisteminant visų ketvirčių ataskaitose pateiktus duomenis.

- kiekvieną ketvirtį organizuos atvirų durų dienas (susitikimus) su projektų vykdytojais, kurių metu aptars praktikoje, įgyvendinant vietos projektus, kylančias problemas.

- reguliariai kvies teikti poreikį gebėjimų stiprinimui, tiek vietos projektų vykdytojus, tiek potencialius pareiškėjus. Šią informaciją skelbs rajono savivaldybės tinklapyje, miesto VVG ir partnerių socialiniuose tinkluose, taip pat kreipsis į vietos projektų vykdytojus ir potencialius pareiškėjus asmeniškai el. paštu, jei jie bus žinomi miesto VVG.

- VVG ne mažiau kaip vieną kartą per vietos projekto įgyvendinimą atliks vietos projekto patikrą vietoje ir užpildys laisvos formos ataskaitą, kurią pateiks miesto VVG valdybai.

Strategijos stebėseną bus vykdoma visą strategijos įgyvendinimo laikotarpį 2024-2029 m. Nuolat renkama ir sisteminama informacija apie planuotas ir pasiektas rezultato ir produkto rodiklių reikšmes, projektų įgyvendinimo eigą, esant poreikiui organizuojami susitikimai su vietos plėtros projektų vykdytojais, lankomasi vietos plėtros projektų įgyvendinimo vietose, siekiant identifikuoti įgyvendinimo pažangą ir problemas.

VVG, atlikdama stebėseną, rinks, analizuos, sistemins faktinę informaciją: dalyvaus projektų vykdytojų renginiuose, bendraus su paslaugų teikėjais, tikslinėmis grupėmis, atliks projektų pažangos ir kokybės vertinimą, analizuos faktinę eigą, pažangą, atliks kiekybinį ir kokybinį palyginimą su strategijos numatytais uždaviniais, veiksmais, rezultatais, stebėsenos rodikliais, finansiniame veiksmų plane suplanuotomis lėšomis ir kt.

VVG strategijos įgyvendinimo eigą, rezultatus ir kitą naudingą informaciją viešins VVG socialinio puslapio Facebook paskyroje ir savo interneto svetainėje www.kaisiadoriumiestovvg.lt, VVG skatins miesto vietos veiklos grupės teritorijos gyventojus ir šioje teritorijoje veiklą vykdančius juridinius asmenis dalyvauti strategijos įgyvendinime. Informacijos sklaida vyks naudojant telekomunikacijos, spaudos ir kt. priemones.